

Ricard Borralló Queralt

**La Guerra de Successió a la ciutat de Tarragona i les
seves conseqüències (1700 – 1719)**

Treball de Fi de Grau

dirigit per la Dra. Judit Vidal Bonavila

Grau de Història

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2022

ÍNDIX

1.	INTRODUCCIÓ	3
2.	OBJECTIUS I METODOLOGIA	3
3.	CONTEXT HISTÒRIC	5
3.1	La divisió administrativa del Principat de Catalunya a finals del segle XVII	5
3.2	La Guerra de Successió fins el 1712	6
3.2.1	Carles II de Castella (1665 – 1700), el seu testament i els candidats a la successió.....	6
3.2.2	La Guerra de Successió al Principat de Catalunya fins el 1712	7
4.	LA GUERRA DE SUCCESSIÓ A LA CIUTAT DE TARRAGONA	12
4.1	La ciutat de Tarragona a finals del segle XVII i principis del segle XVIII. 12	
4.2	Els fets entre 1700 i 1704	17
4.3	1705, la Tarragona indecisa	21
4.4	Els fets entre 1706 i 1712	25
4.5	Els fets de 1713, les tropes filipistes arriben a Tarragona	27
5.	LES CONSEQÜÈNCIES DE LA GUERRA AL PRINCIPAT I A LA CIUTAT TARRAGONA (1713 – 1719)	32
6.	CAPÍTOL DE SOCIALITZACIÓ: REPRESENTACIÓ DE LA SUBMISSIÓ DE TARRAGONA A LES ORDRES AUSTRIACISTES	34
7.	CONCLUSIONS	38
8.	FONTS DOCUMENTALS	41
9.	BIBLIOGRAFIA	41
10.	WEBGRAFIA	44
11.	ANNEX	46

1. INTRODUCCIÓ

El present treball sorgeix de la hipòtesis que em vaig plantejar sobre el paper que va tenir la ciutat de Tarragona en la Guerra de Successió Espanyola (1700 – 1714), esdeveniment molt rellevant a Catalunya ja que els centenaris d'aquesta batalla es celebren amb gran ímpetu, a més a més, la ciutat de Tarragona es presenta, en les investigacions, com una ciutat molt feble amb poca valentia i poca resistència davant l'adversari, per tant, vaig decidir desenvolupar un anàlisi i explorar en els motius pels quals els esdeveniments van succeir d'aquesta manera.

Un altre dels motius pels quals vaig decidir fer el treball sobre aquest tema és degut a què hi ha pocs estudis sobre aquesta temàtica referent a la ciutat, per tant, vaig pensar que seria un projecte interessant. A més, penso que, tot i els estudis que s'han fet sobre aquest afer, la bibliografia tendeix molt a centrar-se en els esdeveniments que van passar a Barcelona, per tant, sense treure rellevància als successos ocorreguts a la capital catalana, per aportar més dades i fer un estudi més complet de la guerra al Principat, penso que s'haurien d'analitzar totes les viles que hi havia en el Principat. A més, crec que per fer un anàlisi global del tema és molt important l'estudi local ja que aquest porta petits detalls rellevants que junts poden conformar un relat històric general més complet, així doncs, en aquest treball aportaré un granet de sorra per l'estudi d'aquells temps.

El segle XVIII, a més, crec que és, tant per Catalunya com per Espanya, un segle convuls i complex de grans canvis, on molts dels esdeveniments que succeïrien van comportar repercussions en els següents segles, com el tema dels corregiments o el model monàrquic absolutista centrat en la centralització de l'estat per tal de reunir tot el poder a mans d'una sola persona, en aquest cas un monarca.

Actualment, a més, penso que la Guerra de Successió és un esdeveniment fonamental de la història del país ja que va posar fi a la Dinastia dels Habsburg i introduir la dels Borbons (provinents de França) a la Monarquia Hispànica, la qual és la que actualment encara es conserva al país i que és notícia principalment per les seves polèmiques, polèmiques que el primer Borbó també va tenir en accedir al tron creant partidaris i dissidents a aquest.

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

Per tal d'elaborar aquest treball he utilitzat com a font primària principal les actes municipals de la ciutat de Tarragona des de la mort del monarca hispànic Carles II (1665

– 1700) el dia 1 de novembre de 1700 fins arribar al Decret de Nova Planta del Principat de Catalunya (1716) decretat pel primer Borbó hispànic Felip V (1700 – 1746) i les seves inicials conseqüències en la ciutat fins el 1719. A més, també he consultat altres fonts primàries que es relacionaven o mencionaven a la ciutat, com els escrits de l'època de Francesc de Castellví o el Conveni de l'Hospitalet (1713).

Primerament em vaig plantejar fer el treball centrant-me en l'any 1713, any en què les tropes borbòniques van arribar a la ciutat i per tant, any cabdal de la guerra en la ciutat; tanmateix, després de consultar l'Arxiu Històric de Tarragona i l'Arxiu Municipal, vaig adonar-me que no seria suficient per elaborar tot un projecte de fi de grau degut a que les actes municipals eren els únics documents que es conservaven de l'època d'aquesta guerra, per tant, finalment, vaig decidir elaborar el treball sobre tota la Guerra de Successió en la vila i les seves conseqüències.

A més, per realitzar el treball, també he utilitzar fonts secundàries especialitzades en la història moderna i més concretament en la Guerra de Successió, destacant els treballs elaborats a nivell de la Monarquia Hispànica i del Principat realitzats per Joaquim Albareda Salvadó i Josep Maria Torras i Ribé i els estudis de la ciutat d'aquells temps destacant els d'Antoni Jordà Fernández, Emili Morera i Llauredó, Salvador J. Rovira i Gómez i Josep Fàbregas Roig.

L'objectivitat per explicar un fet històric és fonamental, tanmateix, tothom té una opinió formada dels esdeveniments i per tant doncs, és molt difícil ser-ho, malgrat això, en aquest treball no he pretès posicionar-me per cap bàndol ni demostrar res, senzillament he intentat explicar els fets de la guerra en la ciutat tal com ho relaten les actes municipals i altres fonts primàries.

El treball està format fonamentalment per dues parts ben diferenciades, la primera seria un context històric referent als successos que es van desencadenar durant la guerra. Aquest apartat s'ha elaborat a través de fonts secundàries. La segona part, la més llarga del treball, seria tot allò referent a la vila de Tarragona durant aquests anys bèl·lics. En aquest cas, s'ha elaborat principalment a través de les actes municipals, on hi apareixen els fragments que he considerat que eren més rellevants, centrant-me sobretot en els anys 1700 – 1701, any de la mort de Carles II i l'inici de la guerra. He donat una certa importància a l'any 1705, que és quan les tropes austriacistes aconseguen que la Corona d'Aragó es decanti al seu favor, tenint en compte personatges rellevants en la guerra, com són els germans Nebots originals de terres tarragonines. Finalment també l'any 1713 quan les tropes borbòniques aconseguen sotmetre la ciutat de Tarragona.

La principal dificultat ha sigut doncs, la falta d'informació que es troba en els arxius, així com també, la part pràctica del treball, és a dir, la paleografia, ja que en algunes pàgines m'ha resultat complexa, ja sigui per la cal·ligrafia, una pàgina en mal estat de conservació, els mots en desús o la degradació de la tinta utilitzada que en dificulta la lectura.

3. CONTEXT HISTÒRIC

3.1 La divisió administrativa del Principat de Catalunya a finals del segle XVII

La divisió administrativa bàsica del Principat de Catalunya, abans del Decret de Nova Planta, era la distribució en vegueries. Aquesta distribució va néixer al segle XIII i es va definir i sistematitzar completament en temps de Jaume II d'Aragó (1291 – 1327). En total, hi havia 29 vegueries i sotsvegueries, 4 d'elles a la Catalunya Nord. Algunes vegueries eren districtes que equivalien a dues o tres comarques administratives en l'actualitat, com la vegueria de Tarragona, que serien la comarca del Tarragonès, l'Alt Camp i el Baix Camp actuals. El mapa de vegueries no podia formar una divisió equilibrada i funcional degut a què sobretot el factor determinant de les dimensions de la vegueria era per la presència de jurisdiccions senyoriales en cada territori; allí on les vegueries que no tenien pobles de jurisdicció reial podien assolir una extensió més gran de terreny (veure annex, imatge 1). El paper dels veguers en els pobles senyoriales era molt reduït, ja que aquest (i la vegueria) era una representació del poder reial i l'administració de justícia així doncs, era el representant d'emanació reial (nomenat pel virrei). Tanmateix, no era l'única demarcació administrativa d'ordre mitjà que existia en el Principat, ja que també va existir la Diputació del General, el qual, per aquesta institució, el Principat era dividit en 29 col·lectes, ignorant la major part de sotsvegueries i centrant-se molt amb els territoris senyoriales de caràcter nobiliari o eclesiàstic (J.

Burgueño, 2003, 22 – 24).

Detall de la vegueria de Tarragona pertanyent a la cartografia del Principat de Catalunya de Johann Baptist Homann datada de l'any 1690 (Font: ICGC, 2008).

3.2 La Guerra de Successió fins el 1712

3.2.1 Carles II de Castella (1665 – 1700), el seu testament i els candidats a la successió

La Guerra de Successió Espanyola (1700 – 1714) va significar, principalment, la fi de la dinastia dels Àustries com a Monarques Hispànics, regnants des de Carles V del Sacre Imperi Romanogermànic i I de Castella (1516 – 1556), passant a ser substituïts per la monarquia del Borbons, provinents de França. A més, aquesta guerra és considerada per la historiografia com un dels primers grans conflictes europeus de l'Edat Moderna, estenent-se des del Regne Hispànic fins al Mar del Nord (P. Sanz, 2012, 164).

El rei Carles II de Castella “*L'Encantat*” (1665 – 1700), va ser una persona amb una delicada salut durant tota la seva vida fruit de la política matrimonial endogàmica que havia practicat la seva família des del segle XVI (DDAA, 2009, 180). Aquesta condició el va portar a què, durant tot el seu regnat, la disputa pel tron espanyol estigues sempre present, a més, el primer casament amb Maria Lluïsa d'Orleans i després amb Marianna de Neuburg tampoc van donar solució al problema. Cap dels dos matrimonis van portar hereus degut a la infertilitat del monarca, així doncs, es va prevere que la successió havia de recaure en algun dels monarques o prínceps europeus que estiguessin vinculats familiarment amb el monarca. És a dir, havien de ser els descendents de les germanes de Felip IV, i per tant, requeien en la Casa d'Habsburg d'Àustria i la Casa de Borbó de França (veure annex, imatge 2).

En l'últim testament que el monarca va fer redactar, el del 3 d'octubre de 1700, molt influenciat pel cardenal bisbe de Toledo, Luís Manuel Fernández de Portocarrero i assessorat pel Consell d'Estat i el Papa Innocenci XII, va deixar escrit que el seu successor obtindria totalment tots els territoris de la Monarquia Hispànica. Carles II tement una guerra Europea, es va aliar amb Lluís XIV de França (1643 – 1715) ja que era la principal potència militar del moment. Les infantes Ana i Maria Teresa van renunciar al tron i van posar com a condició que les corones de França i Espanya no s'unissin. Així doncs, el parent més proper del rei, esdevenia el fill del Delfí de França, Felip duc d'Anjou, net de Maria Teresa d'Àustria i de Borbó (1660 – 1683), filla de Felip IV de Castella (1621 – 1665) (J. M. de Francisco, 2012, 678 – 679). La clàusula 13 del testament deia així: “(...) *Y reconociendo, conforme a diversas consultas de ministros de Estado y Justicia, que la razón en que se funda la renuncia de las señoras doña Anna y doña María Theresa, reynas de Francia, mi tía y hermana, a la subcesión de estos reynos, fue evitar el perjuycio de unirse a la Corona de Francia y reconociendo, que viniendo á çesar este motibo fundamental, subsiste el derecho de la subcesión en el*

pariente más inmediato; conforme a las Leyes de estos reynos, y que oy se verifica este caso, en el hijo segundo del Delphin de Francia: por tanto, arreglándome a dichas Leyes, declaro ser mi subcesor, (en caso que Dios me lleve sin dejar hijos), el duque de Anjou, hijo segundo del Delphin, y como a tal, le llamo a la subcessión de todos mis reynos y dominios (...)" (veure annex, imatge 3 i 4).

L'altre possible candidat al tron hispànic era l'Arxiduc Carles d'Habsburg, fill de l'Emperador Leopold I del Sacre Imperi Romanogermànic (1657 – 1705), i net de Maria Anna d'Àustria (1637 – 1646), germana de Felip IV i germà del qui seria el successor de Leopold, Josep I Emperador del Sacre Imperi Romanogermànic (1705 – 1711), que no va acceptar les clàusules del testament de Carles II.

Finalment, l'1 de novembre de 1700 va morir Carles II esdevenint l'últim rei dels Habsburg en la Monarquia Hispànica.

3.2.2 La Guerra de Successió al Principat de Catalunya fins el 1712

A nivell de la Península Ibèrica, el regne de Castella, des d'un inici, es va posicionar a favor de Felip V de Castella (IV d'Aragó, 1700 – 1746) mentre que els regnes que formaven la Corona d'Aragó (Regne d'Aragó, Principat de Catalunya, Regne de València i Regne de Mallorca) tot i que en un inici eren favorables a aquest monarca, es van acabar posicionant a favor de l'Arxiduc Carles. A més, les potències europees temien una unió del Regne Hispànic amb el Regne Francès, per tant, el 7 de setembre de 1701 van constituir la Gran Aliança de l'Haia entre Gran Bretanya, Holanda i l'Imperi Austríac i van propugnar com a candidat a l'arxiduc Carles.

La majoria de partidaris de l'Arxiduc en el Principat, eren negociants, botiguers i fabricants que havien aconseguit riqueses i remuntar el comerç de finals del segle XVII. Molts d'ells fins i tot havien aconseguit emparentar-se amb la petita noblesa, és a dir, eren bàsicament els comerciants enfrontats a l'alta noblesa (partidària de Felip); eren poc més de sis famílies que dominaven més de 400 poblacions.

Lluís XIV de França (1643 – 1714) havia destacat per la seva política centralitzadora i uniformista (com havia succeït en els comtats de Rosselló i de Cerdanya) i era d'esperar que el seu net seguís el mateix camí (J. M. Salrach & E. Duran, 1982, 1132 – 1133). Així doncs, amb la proclamació de Felip V com a rei el 1701, entraven a la Monarquia Hispànica, les formes de l'unitarisme i el centralisme francès característiques de l'absolutisme de Lluís XIV de França (J. Nadal, 1983, 101), tanmateix, el mateix 1701 va iniciar el periple per prendre possessió dels diferents

Regnes de la Corona d'Aragó, en un intent de mostrar-se més diligent que els anteriors monarques hispànics i intentava afermar les bases de la nova dinastia. D'aquesta manera, inicialment el Principat es va posicionar a favor de Felip.

A nivell comercial els territoris de la Corona d'Aragó estaven molt lligats amb Anglaterra i les Províncies Unides, però degut a la declaració de guerra internacional, es van prohibir les transaccions, cosa que va provocar un malestar social general en aquest territoris. En aquest moment tenien una política econòmica molt marcada cap a l'exterior, fet que va provocar un enfonsament de preus agrícoles i l'encariment d'alguns productes alimentaris, així com també va provocar l'enfonsament de diverses institucions que tenien el comerç com a base fonamental dels seus recursos. De fet, el regne francès aconseguia pràcticament el monopoli comercial; a més, la francofòbia es va accentuar degut a l'entrada de productes francesos a aquests territoris que ja envaïen el mercat català des del Tractat dels Pirineus de 1659 (C. Pérez, 2007, 369). El sentiment antifrancès s'havia acumulat molt durant les darreres dècades del segle XVII a causa de les constants ocupacions de les tropes franceses al Principat en el context de la Guerra dels Nou Anys (1688 – 1697). A més, entre 1703 i 1705, Felip V va dur a terme una política despòtica que va assolir el punt culminant amb el virregnat de Velasco, el qual va dur a terme pràctiques que transgredien les Constitucions de les Corts i va aplicar una repressió contra persones sospitoses de simpatitzar amb l'austriacisme (J. Albareda, 2007, 382).

D'altra banda, l'emperador Leopold I va saber configurar molt bé la dissidència i la integració de l'estratègia aliada a nivell de la Península Ibèrica a través de nombrosos emissaris que corregueren clandestinament pels territoris de la Monarquia Hispànica. Van establir contactes i preparar les respectives rebel·lions a més d'establir correspondència amb destacats austriacistes de la cort, com el marquès de Leganés i altres membres rellevants de la noblesa, l'Església o les oligarquies urbanes de la Corona d'Aragó, que van trobar bona acollida en les seves campanyes d'agitació. A part, la impremta va tenir un paper important en la difusió de l'austriacisme comptant també amb la difusió de pasquins. Aquests mètodes es contrarestaven amb les maniobres que va dur a terme el govern borbònic: adoptant mesures repressives contra els dissidents, les constants pressions a la jerarquia eclesiàstica perquè controlés els seus súbdits amb l'oferiment d'honors i privilegis per atreure els sectors polítics, i les campanyes propagandístiques per enaltir les virtuts del rei, la força dels seus exèrcit i negar els drets de l'enemic (C. Pérez, 2007, 371 – 372).

Els conflictes entre les institucions catalanes i la monarquia van començar a pujar de to a partir de les Corts de 1701 – 1702, quan va començar a emergir un partit austriacista. La Conferència dels Comuns, l'òrgan assessor i coordinador dels tres Comuns (Diputació, Braç Militar, Consell de Cents), el qual s'encarregava de defensar les Constitucions catalanes, va incrementar notablement entre els anys 1703 – 1704. Els factors determinants que van fer que la majoria de catalans, incloent l'església, donessin suport a l'Arxiduc va ser la violació reiterada de les Constitucions per part dels ministres reials i, d'altra banda, el recolzament dels anglesos, holandesos i imperials, gràcies al Pacte de Gènova (20 juny de 1705) i al desembarcament aliat de 17.000 homes a Barcelona (J. Albareda, 2010, 164 – 166). El Pacte de Gènova es va signar entre Mitford Crowe (enviat de la reina Anna d'Anglaterra per tractar amb els catalans) i Antoni Peguera (noble) i Domènec Perera (doctor), que s'havien posat d'acord amb diversos vigatans per redactar un document de suport a la causa de l'Arxiduc. Així doncs, en aquest tractat, Catalunya es comprometia a estar al costat de les potències de la Gran Aliança de l'Haia amb l'objectiu de proclamar a l'Arxiduc rei de la Monarquia Hispànica; per la seva banda, la reina anglesa prometia no signar la pau “si els catalans no conserven les llibertats” (M. A. Martí, 2006, 16 – 17).

La Plana de Vic va tenir un paper capdavanter a la causa austriacista on es va formar el moviment dels *vigatans* amb la revolta a la Plana de 1704, el qual va sorgir de l'acció d'un grup de dirigents format per propietaris que estaven entrelligats per vincles parentius i ja els unia la lluita contra els francesos de 1692 i 1697 (J. Albareda, 1993, 171 – 172). Els *miquelets* eren forces auxiliars del Principat de Catalunya que ja havien lluitat en les guerres del segle XVII, eren homes de camp que es van caracteritzar per les seves emboscades i els atacs brutals i per sorpresa a la rereguarda, estratègies que van utilitzar per atacar a les tropes franceses (C. Galisteo & À. Casals, 2021). D'altra banda, els anomenats *botiflers* (mot encara utilitzat avui en dia), eren els partidaris dels Borbons durant la Guerra de Successió en el Principat, és a dir, els partidaris de Felip V (N. Sales, 1984, 141).

Així doncs, els aliats van arribar a Barcelona el 22 d'agost de 1705; just després d'alliberar el Regne de València on es van crear moviments austriacistes de caràcter antisenyorial a través dels pagesos pobres, els *maulets* i la menestralia. Van desembarcar a la zona del Besòs, bloquejant la ciutat i intentant l'ocupació d'aquesta. El 17 de setembre el castell de Montjuïc es va rendir i finalment es va començar a atacar la ciutat, on es va pactar la capitulació el 9 d'octubre. La guarnició borbònica va abandonar la ciutat i Carles va entrar a la ciutat el 7 de novembre. El 28 de novembre va jurar les Constitucions i va esdevenir Carles III, comte de Barcelona. Així doncs, el

Principat s'havia convertit en una peça clau dels aliats on, des de Barcelona, els austriacistes pretenien construir una monarquia federal on el Principat també pogués desenvolupar les seves aspiracions polítiques i de desenvolupament manufacturer i comercial (F. X. Hernández, 2003, 218 – 219).

L'exèrcit borbònic va preparar una contraofensiva al Principat per a principis de l'any 1706; es volia aconseguir un exèrcit superior a les tropes aliades. Per això es van reforçar amb tropes franceses amb l'objectiu d'envair el Principat i plantar-se de manera fulminant davant les muralles de Barcelona. L'atac es va realitzar des de dos enclavaments diferents: al nord hi havia el general d'Asfeld, que va començar la ofensiva al gener de 1706, el mariscal Tessé, junt a l'exèrcit francès, va iniciar l'atac per Casp i el sud del Principat. La invasió de les tropes borbòniques es va portar a terme ràpidament i amb èxit, sense trobar gaire resistència, i arribant a finals de març a les muralles de Barcelona, on les tropes franceses i espanyoles es van instal·lar en llocs estratègics propers a les muralles i van començar el setge de la ciutat. Tanmateix, l'arribada de tropes angleses va fer capgirar els plans dels exèrcits borbònics, ja que aquests van passar a ser perseguits per terra i per mar. Això va obligar a acabar amb el setge de la ciutat; a més, es van combinar els atacs de l'exèrcit aliat amb els escamots de voluntaris i *miquelets*, cosa que va provocar la retirada de les tropes borbòniques de manera caòtica i l'artilleria, les armes i els proveïments van ser abandonats en el terreny. Les tropes franceses també van perdre la meitat dels seus efectius (J. M. Torras, 2006, 13 - 21).

Després d'aquest èxit austriacista, al juliol de 1706, Carles III va iniciar la marxa cap a Madrid on es va proclamar rei de la Monarquia Hispànica, tanmateix, al setembre es va veure forçat a marxar de la capital, ja que no va aconseguir el suport de Castella després d'haver estat derrotat en la Batalla d'Almansa el 25 d'abril de 1707 (V. Hurtado, 2020, 30). Aquesta batalla va ser decisiva a favor de l'exèrcit borbònic dirigit pel Duc de Berwick, al qual només es van comptabilitzar 1500 baixes vers la pèrdua de 7000 homes en les tropes aliades, a més, va comportar que Carles III s'hagués de retirar a Catalunya. Amb tot això, després d'aquesta batalla, els exèrcit borbònics van aconseguir la rendició del Regne de València i del Regne d'Aragó i se'ls va començar a gestar i aplicar els Decrets de Nova Planta dels respectius regnes (J. Albareda, 2010, 223 - 226). A partir de llavors, es va seguir la ofensiva borbònica contra el Principat. El 10 d'octubre de 1707 es va iniciar l'atac de l'exèrcit borbònic a les muralles de Lleida, que finalment va capitular l'11 de novembre entre el príncep de Darmstadt en nom dels resistents i el duc d'Orleans en nom de l'exèrcit borbònic. Al juliol de 1708 va caure Tortosa en mans dels borbònics signant la capitulació de la ciutat i del seu castell (M. A. Martí, 2006, 65 - 71).

D'altra banda, Lluís XIV es va veure obligat a retirar les tropes de la Península ja que el van atacar des del nord per la ruta de Lille a París, en canvi, no va aconseguir la victòria en la batalla de Malplaquet de l'11 de setembre de 1709. Aquesta situació va ser aprofitada pels austriacistes els quals van aconseguir derrotar a les tropes de Felip V en la Batalla d'Almenar el 27 de juliol de 1710 i a l'agost van arribar fins les proximitats de Saragossa, per tant, la família reial de Borbó es va refugiar a Valladolid i el 28 de setembre Carles III va fer la seva segona entrada triomfal a Madrid. Tanmateix, per error estratègic, no va conquerir el regne de Navarra, provocant que aquest territori es transformés en lloc de comunicació de Felip amb França, els quals els generals francesos Vandôme i el duc de Noailles van aprofitar per reunir-se a Valladolid el 17 de setembre per parlar amb Felip. Vandôme va iniciar el seu atac i al novembre de 1710 van aconseguir que els aliats haguessin d'abandonar Madrid, les tropes austriacistes van ser detingudes a Brihuega i el general alemany Starhemberg es va enfrontar a l'exèrcit de Vandôme a Villaviciosa el 9 de desembre de 1710. La seva derrota va suposar la retirada de l'exèrcit austriacista cap a Barcelona, quedant les tropes de l'Arxiduc reduïdes a l'àrea limitada per Igualada, Tarragona i Barcelona després d'aconseguir la capitulació de Girona el 5 de gener de 1711 i la consegüent conquesta de la Vall d'Aran (C. Sanz, 1997, 42 - 44).

Lluís XIV es va veure afavorit per la guerra ja que van sorgir dos esdeveniments imprevistos. Primer de tot, a l'octubre de 1710, va caure el govern britànic dels *whigs*, que havia sigut partidari de la guerra i es va substituir pels *tories*, que van començar a negociar secretament amb França a l'esquena dels aliats. El segon imprevist va ser la mort de l'emperador Josep I el 17 d'abril de 1711, que permetia al seu germà Carles accedir al tron imperial. Els britànics, per la seva banda, també volien evitar la unió de la Monarquia Hispànica amb l'Imperi Austríac, per tant, aquests van deixar de contribuir econòmicament amb la causa austriacista (J. Albareda, 2007, 389).

Finalment l'Arxiduc Carles va ser coronat emperador a Frankfurt el 22 de setembre de 1711 amb el títol de Carles VI (1711 – 1740). Havien passat cinc mesos des de la mort del seu germà i va deixar a la seva esposa, l'emperadriu Elisabet Cristina, com a governadora a Barcelona on el 25 de setembre va jurar el càrrec (J. Buyreu, 2013, 92 – 98). Al desembre de 1712, Carles VI va reclamar la presència de la seva esposa a Viena ja que encara no havien tingut cap descendent, tanmateix, la raó oficial era que els aliats de l'Imperi havien signat la Pau amb França i per tant, no podia seguir la guerra al Principat; a més, a Àustria hi havia les revoltes hongareses i el conflicte amb l'Imperi otomà. L'emperadriu va abandonar Barcelona rumb a Viena el 19 de març de 1713. Aquest fet simbolitzava una derrota per l'Imperi, i els catalans van quedar-se sols en la

guerra contra els Borbons. El mariscal Starhemberg va quedar-se com a virrei del Principat i va esdevenir l'últim en ocupar aquest càrrec (A. Alcoberro, 2013, 120).

4. LA GUERRA DE SUCCESSION A LA CIUTAT DE TARRAGONA

4.1 La ciutat de Tarragona a finals del segle XVII i principis del segle XVIII

Ambrosi Borsano (Milà, 1633 – Guissona, 1708), va ser un dels principals enginyers militars europeus de la segona meitat del segle XVII servint durant més de 50 anys a la Monarquia Hispànica, inicialment com a soldat i posteriorment com enginyer militar. En el camp de l'arquitectura militar va destacar sobretot en les intervencions que va dur a les fortaleses de Cardona i Castellciutat a la Seu d'Urgell. Tanmateix, va realitzar un important treball en l'àmbit de la cartografia militar, la qual, a final del segle XVII, experimentava una autèntica revolució creant nombrosos plànols, plantes, perfils i vistes de ciutats i places fortes ibèriques (P. Bossi & F. Nadal, 2017, 674 – 675). Aquest va elaborar un plànol de la ciutat de Tarragona on hi descrivia les fortificacions i en el seu

Discurso General també va descriure informes tècnics sobre l'estat en què es trobaven les fortificacions catalanes entre els anys 1691 – 1692.

Plànol de la planta de la ciutat de Tarragona amb les seves fortificacions elaborat per Ambrosio Borsano entre el 1673 – 1687 (Font: BNE, 2022).

La ciutat de Tarragona era descrita com una ciutat emmurallada i envoltada per torrasses de forma quadrada i a l'alçada de 1500 passos de la vora del mar, al centre hi hauria dos castells quadrats, el del patriarca que llinda amb la casa del bisbe i l'església major i el castell del rei situat vora la antiga muralla de la ciutat. A la part exterior, hi havia algunes fortificacions, davant del moll hi havia quatre grans convents, el moll el

descriu com *muy arruinado*, on hi havia una torre que vigilava el moll i tenia una línia de comunicació que anava des del recinte de la ciutat fins el fort.

Va descriure també el riu Francolí a la part ponent de la ciutat, on hi havia un pont de pedra que travessava el riu, i on la part de ponent era descrita com “*hay unos llanos de cerca de dos leguas de largo y una de ancho donde puede campear muy bien un ejército valiéndose del río Francolí o por las espaldas o por el frente o de costado siendo aquel terreno muy abundante de forajes, leña, viñas y agua*” (M. A. Martí & A. Espino, 2013, 277 – 278).

El govern municipal de Tarragona es renovava cada any a la tercera festa de Pasqua de Resurrecció a través del sistema electoral insaculatori¹ o de sac (J. M. Recasens, 1998, 159). Aquest sistema es va establir a Tarragona l'any 1476 i donava poder al consell per escollir les persones que havien de posar-se en cada un dels sacs en la tria dels cònsols, obrers i mostassaf. Aquest mètode de tria també donava als veguers, en nom del rei, el dret d'interferir en les decisions del consell i també podien recomanar determinades persones. És destacable que els insaculats, si conservaven la residència i la jurisdicció comunes, ho eren tota la vida, només en casos molt especials podien perdre la insaculació (J.M. Recasens, 1998, 191). El govern municipal (veure annex, imatge 5) estava format en primer terme pels tres òrgans col·legiats i que per tant, dominaven sobre els altres:

- El Consell General era format per catorze consellers de cada mà² i els tres cònsols sortints. Aquests s'encarregaven de totes les atribucions municipals, tanmateix, en podien delegar una part a altres organismes com el consolat. Les

¹ El sistema d'insaculació es va començar a aplicar al Principat durant el segle XV i es va abolir per Felip V. Aquest sistema es va implantar degut a que proporcionava més intervenció reial als municipis, a més, hi havia també una intenció de direcció populista de la ciutat ja que, a través d'aquest mètode, es retallava el poder de les oligarquies urbanes que pretenien aconseguir el govern municipal, així doncs, eren les mateixes poblacions les que reclamaven la introducció d'aquest sistema arbitral per intentar aconseguir una pacificació ciutadana (J.M. Torras, 1983, 101 – 102).

² N'hi havia tres tipus: la mà major (2 – 5 % de la població comunal) formada bàsicament per la gran burgesia que van constituir els mercaders i els gaudins sent els primers el grup dominant aconseguint ser cònsols i la meitat dels consellers; la mà mitjana (10 – 15 % de la població comunal) estava formada per la petita burgesia que es podia dividir en dos grups: d'una banda el mercantil (mercaders, botiguers i negociants d'on en sortien la major part de cònsols i consellers) i el dels artistes (notaris, apotecaris i cirurgians); finalment, la mà menor (80 % de la població comunal) que estava integrada per menestrals, junt a pescadors, alguns botiguers, negociants i la pagesia, sent la que mantenia entre el 14 i el 18 per cent dels consellers (J. M. Recasens, 1998, 199 – 202).

atribucions més importants eren les aprovacions d'ordenances i ordinacions, el nomenament i la transferència de poders als síndics que representaven la ciutat en plets, crèdits o altres funcions, l'autorització del pagament de despeses ordinàries i extraordinàries, el reclutament per servir el rei, la mobilització de la milícia ciutadana, etc. Els acords del consell eren irrevocables i cap dels altres òrgans els podia contradir. Els consellers no podien renunciar al càrrec i estaven obligats a assistir als consells, tanmateix, la seva absència sense justificació provocava la causa d'una petita sanció.

- El Consolat era l'òrgan executiu amb algunes funcions legislatives i estava format per tres còsols, un de cada mà. Els còsols executaven els acords del consell general o de les prohomenies, tanmateix, a la pràctica eren els caps polítics del municipi, ja que aquests intervenien directament amb els actes d'insaculació. Tenien la potestat de convocar els consells i de triar els temes que s'hi havia de tractar i presidien també les prohomenies, totes les comissions i les entitats autònomes municipals. El còsol primer presidia els consells i representava la ciutat en els actes públics; a aquest el rei o virrei li dirigien els escrits pertanyents a la ciutat i quan, es formava el regiment o terç de Tarragona a la segona meitat del segle XVII, se li va atorgar el grau de coronel en cap. El còsol segon substituïa el primer en cas d'absència i també podia substituir el veguer reial en cas d'absència o plaça vacant. El còsol tercer podia substituir als altres dos.
- Divuitena o prohomenia grossa era constituïa de còsols vells i novells, i els quatre primers consellers extrets de cada mà. La seva funció era la d'actuar com una comissió permanent consultiva, on per exemple tractaven i tramitaven els negocis urgents que podia tenir el consell.

D'altra banda, i amb rang inferior, als òrgans col·legiats hi havia els oficis i competències que podien ser:

- Per extracció, és a dir, escollits pel sistema d'insaculació o d'extracció, com per exemple, el mostassaf, que s'encarregava del compliment de les ordinacions que regulaven la venda de queviures, inspeccionant doncs els llocs de venda de menjars així com l'estat dels productes, i també vigilava els preus i les pesades.
- Per elecció o de gràcia, és a dir, els que elegia el consell a proposta dels còsols. Exceptuant els sobreposats de les vinyes, tots tenien una funció social, com els baciners o aaptadors de pobres vergonyants, que recaptaven les almoines pels als pobres vergonyants o persones més indigents de la ciutat. Aquesta era una pràctica que ja venia de l'època medieval i va seguir fins tot el segle XVII, exceptuant la Guerra dels Segadors (1640 – 1652). Aquest ofici era compost per

dos baciners o almoiners el qual, un era escollit pel consell i l'altre havia de ser el cònsol tercer sortint.

- Els oficials tècnics eren escollits pel consell per via d'escrutini o votació, exceptuant els que per legació seva nomenava el consolat. Un exemple d'aquest era l'escrivà o secretari el qual era escollit per un notari o advocat que dugués a terme aquest ofici, generalment durant tres anys. S'encarregava principalment de donar fe dels actes amb la seva presència, emetre dictàmens, assessorar el cos polític municipal, portar els llibres d'actes, prendre jurament als consellers i cònsols, recomptar les votacions, etc.
- En darrer terme trobem els subalterns que eren contractats eventualment pel consolat per temps indefinit, sense haver de consultar al consell o la prohomenia i eren principalment persones que es dedicaven a les arts mecàniques o a oficis manuals; és a dir, indignes per a ciutadans de mà major o mitjana com l'ofici del contrast que s'encarregava de comprovar el pes i la llei de les monedes o altres objectes valuosos comparant-los amb la unitat legal.

Finalment existien les prohomenies o comissions eventuais creades per combatre el perill com les guerres o les fams, dissolent-se quan es tornava a la normalitat. També trobem els òrgans autònoms encarregats per exemple de l'administració dels preus de les carns. Els síndics s'encarregaven de representar la ciutat i actuar en nom del consell en determinades gestions administratives i en defensar els seus interessos davant altres institucions o corporacions. La taula de canvi era la institució que actuava com a banc on admetia imposicions en comptes corrents, practicava el gir o transferència, etc., Seguidament hi havia els organismes extramunicipals com el juí de prohoms, que era el dret de la ciutat de poder jutjar criminals de jurisdicció comuna per crims perpetrats a la ciutat i al terme municipal (J.M. Recasens, 1998, 162 – 209). A més a més també hi havia l'Administració del Territori de Tarragona conformada pels dos veguers, el veguer arquebisbal i el veguer reial que s'encarregaven d'aplicar la justícia tenint plena jurisdicció sobre els vassalls que no gaudien de privilegi eclesiàstic o militar. A més de tenir aquestes jurisdiccions civils i criminals i d'exercir funcions militars, tenien poders a la ciutat de Tarragona, com controlar l'ús d'armes o registrar les multes de les quals en percebien una part (S-J. Rovira, 1993, 103 – 106).

El Capítol i l'Arquebisbe de Tarragona, i de manera més secundària l'abat de Santes Creus, eren els senyors de la majoria de viles del que actualment és el Camp de Tarragona, per tant, hi havia un nucli social molt jerarquitzat on els privilegiats de la societat estaven formats pels senyors eclesiàstics i alguns laics. La resta de població era majoritàriament pagesa (A. Jordà, 1988, 42 – 43).

A nivell social, la ciutat de Tarragona estava formada per:

- La noblesa: que estava composta pels sectors que es consideraven de categoria inferior, ja que el gran senyor jurisdiccional era l'Arquebisbe. La petita noblesa s'encarregava principalment d'administrar les rendes de les seves propietats, excloent-los de la participació en el govern municipal i per tant, no participaven en els esdeveniments polítics importants (A. Jordà, 1988, 46 – 47).
- El clergat estava conformat en primer lloc pel càrrec de l'Arquebisbe, que tradicionalment eren membres destacats de la noblesa o fins i tot, persones de la pròpia casa reial. Durant el segle XVII es va observar una forta presència castellana i andalusa en l'elecció dels arquebisbes, ja que la monarquia volia tenir un major control sobre el Principat. Aquests tenien una tasca religiosa-política de representació en les Corts i governaven les seves propietats entre d'altres tasques. Dins aquest grup hi trobem també el Capítol que estava format per diferents dignitats eclesiàstiques, un total d'onze, conformats per la petita noblesa local i les famílies més significatives de la ciutat. El conjunt de canonges, un total de 24, es conformaven per cooptació i per tant, hi havia molta pressió pels electors i la formació de bàndols per cobrir una vacant. Finalment, dins la Catedral, hi havia la confraria de preveres format per 24 comensals i 74 beneficiats que gaudien de rendes importants i estava format generalment per famílies provinents de la Vegueria i de la ciutat mateixa que tenien ingressos poc importants (A. Jordà, 1988, 49 – 51).
- Les professions liberals ocupaven un lloc reduït a la ciutat i principalment eren els graduats en llei i medicina (advocats, metges...) o bé doctors en lleis o en medicina. Aquests exercien la seva professió dins la ciutat, però també podien exercir altres activitats com arrendaments i tenien un cert prestigi que els reservava una plaça al Consell.
- Els comerciants eren el sector mercantil de la ciutat. Dins la mateixa ciutat, hi havia una diferenciació econòmica i social entre aquests. Diferenciem entre els grans mercaders de la ciutat, que venien a l'engròs i gaudien de patrimonis que valien milers de lliures; construïen un grup superior, tancat i aristocratitzat que menyspreava els sectors socials inferiors. D'altra banda, hi havia els mercaders de menys categoria i botiguers, que venien a la menuda i s'agrupaven a la Confraria de Sant Salvador. A la segona meitat del segle XVII es van establir noves ordenances i es van formar gremis indiferenciats de mercaders i botigues que venien teixits de llana, teles i quincalla (A. Jordà, 1988, 52 – 53).

- L'artesanat pertanyia als sectors menestrals i la seva activitat industrial i manufacturera era poc significativa, a més, a aquest grup no se'ls permetia el canvi de condició social, per tant, es movien a través de gremis i confraries, les quals estaven especialitzades en una professió com podia ser la de ferrers i fusters, la dels drapers, sabaters, etc. Els gremis participaven a la vida de la ciutat d'una manera indirecta, a través de les insaculacions dels càrrecs del consell i representaven un element important de tot tipus de manifestació pública, com podia ser les recepcions de l'Arquebisbe en arribar a la ciutat. També existien altres agrupacions sense un gremi, com el cas dels argenters o els cerers que constituïen un estament degut al seu escàs nombre (A. Jordà, 1988, 56 – 57).
- La pagesia i la pesca eren els sectors més abundants de la ciutat i conformaven la majoria de la població. Les terres del territori de la ciutat eren en gran part de l'Arquebisbe i del Capítol, així com també una part pertanyia a la noblesa local i per tant, la majoria de la població de la ciutat eren jornalers o bracers que treballaven en aquestes finques com assalariats, com arrendataris o mitgers. En menys mesura hi havia pagesos en condicions de petit propietari, així com com el pagès en emfiteusi en algunes finques a través d'establiments i també el petit propietari que alhora era arrendatari. Els pescadors formaven l'altre componen del sector primari. Estaven dividits en les confraries de pescadors o de Sant Pere i l'agrupació de mariners o navegants. Aquests vivien de la venda de peix i pescaven com es feia tradicionalment a la costa catalana a través del palangre, l'art o xàvega i el bou, o també del sardinal (pesca de sardines i anxoves), a més, també evolucionen les indústries dels mestres d'aixa i calafats derivades del món pesquer (A. Jordà, 1988, 58 – 59).

4.2 Els fets entre 1700 i 1704

Segons el Consell Municipal de Tarragona, el dia 13 de novembre de l'any 1700, el Consolat de Tarragona va rebre dues cartes amb un mateix missatge: una carta provinent del Príncep de Darmstadt (virrei i Capità General del Principat) firmada amb Rodrigo Manuel Manrique de Lara (Comte d'Aguilar, Governador del Consell d'Aragó) i una segona de la Junta del Govern de la Monarquia (enviada pels Governadors junt amb la reina Marianna de Neuburg) van anunciar "*la trista y lamentable noticia de la mort de Señor Carles Segon nostre Rey*". En aquestes cartes es va demanar que els Còsols de la vila anunciessin la mort a través d'aquestes cartes amb la major puntualitat i que s'utilitzessin les paraules adequades perquè "*se consevi la publica quietuy y se observe*

*la voluntat Real expressada en son Testament*³, a més, a través d'aquestes cartes, que segons diuen van ser enviades a totes les viles i dominis del rei, incita a participar i lamentar la mort del rei "*mirantnos atots mes com a fills que com a vassalls*".

El dia següent la carta firmada per la reina viuda Marianna de Neuburg i pel cardenal Manuel Arias, escrita el dia 7 de novembre de 1700 a Madrid, va ser llegida pel notari Antoni Cases i es va reescriure en les actes, segurament de forma literal ja que fins i tot canvien d'idioma passant a escriure del català al castellà. D'aquesta carta destaca l'anunci del dia de la mort del rei "*Amados y fieles nuestros Lunes primero de este mes fue dios servido llevar parasi al Rey nuestro Señor D^o Carlos Segundo (que haya gloria)*", i s'afirma que mentre el successor estigui absent, ella i el Príncep de Darmstadt assumeixen el govern de la monarquia i "*esperando de vuestra obligacion nos acompanyareis en tan justo sentimiento y que hareis por vuestra parte la demostracion en lutos (...) y que atenderéis a que la ultima voluntat de su magestad tenga su devido cumplimiento por ser lo que mas combiene a la union y vuestro maior bien en que recibiremos agradable complasencia*"³ (veure annex, imatge 6 i 7).

La Junta del Consell Municipal va formar una ambaixada amb els membres Juan de Boxados i Soler i Bonaventura del Vidal, per anar al Capítol de la ciutat i tractar com es durien a terme les funeràries a la ciutat, així com també, donar el condol a la ciutat. El Consell va ordenar unes ordinacions que incloïen que qui pogués "*se visten ab llurs gramalles⁴ caparons⁵ y altres senyals de dol*" i prohibeixen "*que ningunas solepnitats ni festas de alegrias com son de matrimoni esposalles nupcies ni confraries⁶ ballades musicas ni altres sons ab ninguna Manera ni denit ni dedia ni ab carrers ni ab cases algunas, ni en altres llochs no sien fetas*"⁷.

³ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-859, Acords del Ple de Tarragona, 1695-1701. pp. 169 – 170 bis.

⁴ Gramalla: Túnica llarga fins als peus, que portaven antigament els homes i també les dones, i especialment els consellers i regidors (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁵ Caperó o capiró: Cobricap que s'usava antigament; era alt i acabat en punta i a vegades s'estenia per avall formant una espècie de capeta que cobria les espatlles i l'esquena (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁶ Confraria: Associació de persones generalment laiques però sota un patronatge religiós, unides per un fi piadós, benèfic o d'ajuda mútua dins un mateix ofici o professió (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁷ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-859, Acords del Ple de Tarragona, 1695-1701. pp. 171 – 172.

La nit anterior a les funeràries es va fer una crida per la ciutat a través d'un corredor⁸ muntat a cavall i d'un minyó amb una arpa que anunciaven que l'endemà, dia 4 de desembre de 1700, es durien a terme aquestes i que *“qualsevol estament grau o condició que sie que en pena de sinquanta sous⁹ dema ques faran dites obsequias y sentiran sonar las campanes hajan de plegar y tencar llurs portas y botigas y vajan tots a la Seu [Catedral] per la selebracio de dites obsequias y allí pregaran a nostre Senor Deu per la Anima de dita Sacra Catholica y Real Magestat del Rey nostre Señor”*. Abans de la cerimònia a la catedral també es va fer una passejada pels carrers amb persones pertanyents a cada mà incloent persones rellevants com els canonges, el veguer o l'arquebisbe que van anar des de la Casa de la Ciutat (Ajuntament) fins la Seu en un ordre determinat *“entrant per la porta del Cor (arribats a la dreta del Cor) se asentaren en los banchs que se acostuman asentarlos”*. Finalment *“Cadahu per son orde conforme se acostuma y acantats que foren comensaren a fer las absoltas¹⁰ las religions cadahuna per sa antiguitat y acabats los officis y absolta general sen anaren (...) ab la mateixa forma que anaren a la Seu”¹¹*.

El 23 de gener de 1701 va ser nomenat Luis de Portocarrero com a nou virrei, que no va ser acceptat pels catalans degut a que el rei, Felip V, no havia jurat les Constitucions. Felip V va reunir les Corts catalanes al setembre de 1701 i van durar fins al gener de 1702, sent, segons Feliu de la Penya *“les Constitucions més favorables que havia obtingut la província”*, degut a que el monarca va aprovar totes les constitucions que se li van presentar en les corts (A. Rovira, 1979, 564 – 565). Felip, doncs, va ratificar els privilegis, usos i costums del Principat i com a compensació, se li va oferir un donatiu d'un milió i mig de lliures que s'haurien de pagar en set anys. A Tarragona se li van assignar mil dues-centes lliures anuals, i quatre-centes més procedents de la renda del tabac, a més, com a donatiu particular al monarca, Tarragona li oferia dues-centes dobles (unes mil cent lliures) (J. Fàbregas, 2011, 214 – 215).

El 28 de març de 1701 els soldats alemanys que estaven de guarnició a la ciutat reclamaven que es quedaven sense llenya, per tant, es demanava a la ciutat i a la

⁸ Corredor: Persona encarregada d'anar per la ciutat o vila i fer els pregons, portar avisos a domicili, etc. (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁹ Sou: Moneda antiga que valia dotze diners de billó i que era la vintena part de la lliura. (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

¹⁰ Absolta: Respons resat o cantat, en sufragi d'un difunt, sia de cos present, sia en els funerals. (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

¹¹ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-859, Acords del Ple de Tarragona, 1695-1701. pp. 172 bis – 174.

vegueria que deixessin barques perquè els soldats poguessin anar al Coll de Balaguer a tallar més llenya; a més, s'apuntava que aquests soldats, degut a aquesta falta d'assistència per part de la ciutat, havien *“passat a arroinar alguns rebassons de las vinyes dels naturals desta Ciutat”*. Tanmateix, per obviar aquest fet, es perdonava als soldats, ja que aquests portarien llenya *“perles festes que deproxim se esperan fer pertots los regnes de espanya en esta Ciutat per la Coronació de nostre Reÿ y Senÿor Felip Carlos Quint (que deu guarde) y per las festes de la nostra Patrona y Protomartir Sta Tecla en sa diada y por algunes ocurrencias que poden sobrevenir necessita esta Ciutat de provisió de leÿa^{12,13}”*.

El 23 de maig de 1701 va ser proposat pels senyors consols que *“en vista de las noticias cartas se tenen de que lo Reÿ Nostre Senÿor (que deu guarde) y tota la Cort de Madrid se ha llevat lo Dol aportaven per la mort de N^{re} S^r Dⁿ Carlos Segon (que gosse de gloria), per tant, es va alliberar Tarragona i les ciutats del regne del dol al monarca i es van autoritzar altra vegada a celebrar les festivitats, sent la del Corpus la més pròxima¹⁴”*.

Els territoris Italians van ser els primers en revoltar-se contra els Borbons, així doncs, abans de marxar cap a la Guerra a Itàlia, Felip va nomenar veguer reial de Tarragona a Gaspar Gil. El càrrec estaria vigent des del diumenge de *Quinquagèsima* de 1702 fins el mateix dia de 1705, per tant, anava contra els privilegis de la ciutat, ja que a la ciutat aquests nomenaments només eren vàlids dos anys, des de Sant Joan fins a Sant Joan. La ciutat va protestar al virrei per aquesta infracció i es va acordar, junt amb el Dr. Claver del Reial Consell, que aquest càrrec duraria tal com deia la ciutat, és a dir, duraries dos biennis entre els dos Sant Joan. Degut a què es va iniciar la guerra a Europa, es van fer vigilar les costes i places marítimes del regne hispànic. El 3 de setembre va ser avisada Tarragona de què esquadres angleses i holandeses navegaven pels mars que rodejaven la Península Ibèrica, per tant, es preniën mesures com reorganitzar el terç de naturals¹⁵ o augmentar l'impost de la carn. Felip V va tornar victoriós de les guerres

¹² Leya: variant ortogràfica antiga de Llenya. (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

¹³ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-859, Acords del Ple de Tarragona, 1695-1701, pp. 178 – 178 bis.

¹⁴ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-860, Acords del Ple de Tarragona, 1701-1704, pp. 9 bis – 10.

¹⁵ Terç: Cos de tropes equivalent poc més o menys a un regiment, en l'organització militar espanyola dels segles XVI i XVII (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

italianes, tanmateix, ja es començava a percebre una atmosfera de tensió amb l'augment de lluites polítiques entre el Principat i el govern central del monarca, que posicionava al Principat en favor dels Habsburg. Aquestes desenteses entre el govern municipal i el central es van anar repetint al llarg del 1703 i 1704 (E. Morera, 1959, 14 - 15).

La Guerra de Successió es va iniciar al centre d'Europa, tanmateix, quan l'arxiduc Carles va desembarcar a Lisboa el març de 1704, el conflicte bèl·lic es va traslladar fins la Península Ibèrica, on uns mesos més tard, es va dirigir cap al Mediterrani i el Principat degut a tenir certesa de la posició favorable a aquest monarca aconseguint ocupar Gibraltar al setembre d'aquest mateix any (J. Fàbregas, 2011, 216).

4.3 1705, la Tarragona indecisa

A mitjans de 1705 la majoria de poblacions del Principat de Catalunya van canviar de mentalitat i van passar a ser austriacistes degut als factors abans exposats, tanmateix, Tarragona es va mantenir fidel a Felip fins a finals d'any.

En aquest context van prendre molta importància els germans Nebot naturals de Riudoms (Baix Camp) els quals van ser cabdals per aconseguir adeptes a la causa austriacista en la Corona d'Aragó, destacant Rafael en el Regne de València i els seus germans Josep i Joan en el Camp de Tarragona (VVAA, 1969, 335 - 336), els quals, tal com explica Narcís Feliu de la Peña (1642 – 1712) *“A este tiempo [Rendició de Montjuïc] concurrieron a porsia los Pueblos, y Nobleza de Cataluña a dar la obediència al Rey, y a servirle. Durante el asedio dieron la obediència (...) y Tarragona por medio de Joseph, i Juan Nebot”* (N. Feliu de la Peña, 1999, 539). Aquests germans van ser perseguits a principis d'any pel governador de Tarragona, Josep Boneu, en assabentar-se que aquests estaven a favor de l'Arxiduc Carles, tanmateix, no van aconseguir capturar-los, és per això que el 19 d'agost van decidir atacar el municipi natal dels germans, on es van destinar 300 soldats d'infanteria, 100 de cavalleria i 300 de les milícies. La matinada del dia 22 es va produir un setge a Riudoms que va acabar amb fracàs, degut a la forta defensa del poble. En aquesta ocasió fins i tot es van fondre peces de l'orgue de l'església per fer bales de plom i d'aquesta manera, les tropes que van ser comandades per Gaetano de Aragón van ser rebutjades i es van retirar davant el fracàs (A. Porta, 1984, 509 – 511).

El dia 28 d'agost Tarragona es va preparar per la defensa de la ciutat degut a què s'assabenten del setge que patia Barcelona per part de les tropes austriacistes, així

doncs *“se pot temer de estar assitiada esta Plaça [Tarragona], com ho està huÿ la de B^a [Barcelona], que la Ciutat fes adobar alguna partida de Chuzos¹⁶ ÿ Partezanas¹⁷, ço es ferles clavar a sas hastas per la defença de esta Plaça quan Convinga ”.*

Un dels aliments bàsics per al societat dels segle XVIII era el pa, per tant, es va témer que *“els enemichs [austriacistes] podan llevar la aigua del rech major que va als molins fariners del Port de la pñt Ciutat, ÿ trovarse esta sens blat ni farina, pera poder subvevir als naturals y habitants de la pñt ciutat”¹⁸*, així doncs, una de les primeres decisions que va prendre la Junta va ser comprar aquests productes als arrendataris, on també hi va col·laborar l'Arquebisbe.

El 3 d'octubre el governador de Tarragona Josep Boneu va rebre una carta d'Antonio Paguera i Aymerich on se l'avisava que les tropes es trobaven a Reus i que disposava d'un termini de 48 hores per rendir-se des de que aquest hagués rebut la carta, en cas contrari, la ciutat seria assetjada¹⁹. El 5 d'octubre se li va demanar a Antonio un termini de resposta de quatre dies, tanmateix, el mateix dia, el governador *“feu fer una crida que tothom de catorse anys en avant prenguessen les armes, ÿ se conferixen en la Plaça de St Fran^{ch} de la pñt Ciutat, per estar de retent ÿ fer lo serveÿ de sa Mag^t, ÿ ates que se han conferit tots los que son de las Companyias del repriment”*, per tant a principis d'octubre, Tarragona encara seguia convençuda de la seva fidelitat a Felip, així doncs, es va decidir oferir resistència. Es va acordar la formació de Tres Companyies de Guardia *“ço es una en lo Portal de St Joan altre en lo Portalet y la altre en la pñt Casa de la Ciutat”²⁰*.

La comissió particular que va manar el rei Carles el 10 d'octubre de 1705 al coronel Joan Nebot era la de *“reducir la plaza de Tarragona a mi debida obediència”*, en aquest mandat va donar tot el poder i facultats que li fessin falta per *“tratar, conferir y ajustar con el gobernador, Ciudad, arzobispo y Cabildo de Tarragona los pactos y*

¹⁶ Chuzo: Pal armat amb un punxó de ferro, que s'utilitzava per defensar-se i atacar. (Font: Real Academia Española (RAE). 2022. Diccionario de la Lengua Española. Madrid).

¹⁷ Partesana: Arma ofensiva, a mode de alabarda, amb ferro molt gran, ample, tallant per ambdós costats, adornat en la base per dues aletes punxegudes o en forma de mitja lluna, i encaixat en una asta de fusta forta i regató de ferro. Va ser algun temps insígnia dels caps d'esquadra d'infanteria. (Font: Real Academia Española (RAE). 2022. Diccionario...).

¹⁸ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 83 - 83 bis.

¹⁹ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 97 bis

²⁰ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 101 bis - 102

capitulaciones”, en aquest, a més, també va prometre literalment conservar els privilegis conferit a les ciutats pels monarques anteriors a ell fins la mort de Carles II (F. de Castellví, 1997, 679). Aquest missatge reial va ser transmès a través d’una carta al governador de Tarragona.

El dia 13 d’octubre, Tarragona va ser assetjada. Es descriu com *“havent vist lo General, o, Comandant dels vaixells que tenim davant de esta Plaça tirant algunes canonades a ella y bombas y haventseli enviat exprés per part de V.S. [Vostre Senyoria] per a entrar a capitular nos ha donat de temps fins a las quatre hores de la tarde”*²¹, tanmateix, els governadors de la ciutat ja finalment rendits *“Suplicant al General y Coronel Nebot se digne concedir lo termini de tres dies, per a poder formar las Capitulacions, donantse esta Ciutat per entregada a las Plantas de Sa Mag^t Carlos Tercer (que deu guarde) (...) que ha vista de que las Capitulacions a una Plaça se dan a fi de que se li Confereixen los Privilegis y, exempcions, Ofertas y Consultas que estant posant y que la Mag^t del S^r Dⁿ Carlos Tercer de gloriosa memòria que (que deu guarde) ofereix a esta Ciutat en la sobredita Carta lo Concedir a esta Ciutat los mateixos Privilegis que fins lo die de huÿ ha posat en aquella Clausula”*²². Aquest termini es va concedir, de tota manera, també van acordar la Junta de Govern amb el Coronel Joan Nebot i altres capitans dels vaixells que se’ls entregaria un portal cada dia avisant-los que aquesta nit començaria per ocupar el Portal de Sant Joan situat a la fortificació exterior d’aquesta Plaça²³.

Finalment les capitulacions de Tarragona a favor de l’Arxiduc Carles (Carles III) es van dur a terme el dia 17 d’octubre de 1705. Aquestes capitulacions *“que lo sr Coronel Joan de Nebot firma las sobreditas Capitulacions, y, així mateix firmes los nostres senyors Consols per part de la ciutat (...) se ponian als peus de sa Mag^t Don Carlos tercer (que deu guarde) per que se digne ab sa Real Clemencia llohar y aprovar aquellas”* (veure annex, imatge 8 i 9). Per aquesta rendició es va crear una ambaixada a la ciutat que va ser encarregada de dur una Carta de Recomanació en forma de súplica, a Sa Majestat. Aquesta ambaixada va ser formada per quatre ciutadans de braç major, quatre ciutadans de braç segon i quatre ciutadans de braç tercer, tots elegits pels cònsols *“ab la forma que lo any 1652 se executà per donar la enhorabona a lo Sr Don Joan de*

²¹ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 104 – 104 bis

²² Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 105

²³ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 106 bis

Austria²⁴. En aquesta expedició, a més, també hi havia d'anar el senyor Consol en Cap, que juntament amb tres ciutadans elegits, havien de demanar a la seva majestat que es fes un memorial on *“faltant tot lo que convinga”*, i l'Arquebisbe també prometia fer el que fes falta²⁵.

Francesc de Castellví ens va relatar que el 18 d'octubre, el coronel Joan Nebot va rebre una carta del rei Carles III on se li agràia la seva lleialtat i la seva bona feina feta a Tarragona deia així: *“Déjeme muy satisfecho vuestro celo y amor con que habéis obrado en la coyuntura de haver cumplido la Ciudad de Tarragona con su obligación, sacudiendo el yugo que le tenía impuesto el usurpador de mi corona, y queda siempre propensa mi benevolencia para atender a vuestra inmutable lealtad con los aumentos de que hacéis digno”*. Finalment, el dia 19, Joan seria enviat a Vinaròs per socorre-la de l'enemic (F. de Castellví, 1997, 682).

No tots els ciutadans de Tarragona estaven conformes amb aquesta nova monarquia, així doncs, l'1 de novembre es va produir un incident a la Plaça de la Seu, és a dir, la plaça de la Catedral on el Senyor Consol Ramon Permini (que actuava com a veguer degut a que no n'hi havia cap) i l'Arquebisbe van patir un incident amb quatre homes entre les 9 i les 10 de la nit anant de ronda on *“el Sr Consol havés volgut reconeixerlos diguè ques tinguessen al Reÿ, un dels quals responguè no hi ha Reÿ ni Reÿ [la frase original era “que Rey ni Reÿ”, però el que apareix tatxat] y dispararen contra dit Ntre Sr Consol dos tirs de pistola y que en atenció del gros crim en que han deliquit deu Ufer lliurarli lo somatent²⁶ per a perseguir los criminals”*. Aquest consol va quedar ferit i va ser substituït pel Consol Saÿtò, el qual, en cas de trobar el criminal, se li hauria de lliurar en absència de l'anterior²⁷ (veure annex, imatge 10).

²⁴ Joan Josep d'Àustria va ser l'únic fill bastard que Felip IV (1621 – 1665) va reconèixer oficialment, i se li va reconèixer la dignitat de príncep i el Priorat de la Orden de San Juan, entre d'altres. El moment que es vol destacar és quan, a l'octubre de 1652 aquest entra victoriós a Barcelona junt amb les tropes castellanés després d'haver guanyat la Guerra dels Segadors (1640 – 1652) (Font: Real Academia Española (RAE). 2022. Diccionario Biográfico electrónico. Madrid).

²⁵ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 109 – 112 bis

²⁶ Somatent: A partir del segle XVI i fins al 1716, cos de gent armada mobilitzat pel virrei i organitzat per vegueries per perseguir els criminals o defensar-se de l'enemic. (Font: Institut d'Estudis Catalans. 2022. Diccionari de la Llengua Catalana. Barcelona).

²⁷ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707, pp. 119 – 119 bis

En les Corts celebrades entre 1705 – 1706, convocades ja per l'Arxiduc Carles, hi va anar com a representant del braç eclesiàstic “*el Ilustrissimo Arçobispo de Tarragona Primado de las Españas D. Fr. Ioseph Linàs*²⁸” (N. Feliu de la Peña, 1999, 544).

4.4 Els fets entre 1706 i 1712

A inicis de 1706, Felip V es preparava per entrar al Principat en contra de l'Arxiduc i aconseguir prendre possessió a Barcelona. És per això que el governador de Tarragona va rebre una carta de l'Arxiduc perquè prenguessin mesures per defensar la ciutat. Aquestes feien referència a la reparació dels murs, adquisició de canyons i distribució d'armes, així com, a l'augment de les milícies ciutadanes i les tropes reglades que havien d'acudir a la defensa d'altres llocs (E. Morera, 1959, 28 – 29). Així doncs, ara la ciutat s'havia de preparar per defensar-se dels enemics filipistes. Des de Barcelona es van demanar reforços i el 10 d'abril marxaven de Tarragona els sometents del Camp amb quatre canons i cent mosqueters²⁹ a les ordres del governador (J. Fàbregas, 2011, 218).

Aquest intent de les tropes filipistes va ser fallit, i els dies 20 i 21 de maig es van celebrar cultes dedicats a aquesta victòria austriacista atenent a la carta que es va rebre de l'arxiduc datada del dia 13 del mateix mes (E. Morera, 1959, 32). L'Arxiduc Carles, per celebrar la victòria, es va voler desplaçar al Regne de València. L'1 de juliol de 1706, en el trajecte, va fer estada a Tarragona on va ser rebut per les autoritats eclesiàstiques i civils. Aquest va residir al Palau Arquebisbal, va visitar els voltants de la ciutat i va inspeccionar les fortificacions; finalment, el dia 3 va partir cap a Poblet. Tot i així, el trajecte d'aquest va canviar en assabentar-se que Madrid i Saragossa havien sigut controlades per l'exèrcit aliat, així doncs, va anar a la capital aragonesa i després a Madrid, tanmateix, quatre mesos després els filipistes van aconseguir tornar a dominar

²⁸ José Llinás y Aznar va ser Arquebisbe de Tarragona de 1695 fins 1710 ja que va morir el 15 de novembre de 1710 a Barcelona. A la seva mort, el seu auxiliar Josep de Móra es va encarregar dels afers eclesiàstics fins al 1712, en que es va nomenar arquebisbe a Isidre Bertrán i Horteu, que ho va ser fins 1719 (S. Mata, 2017, 70 - 73).

²⁹ Mosqueter: Soldat armat de mosquet; Mosquet: Arma de foc, semblant a una escopeta però molt més llarga, que es posava damunt una forqueta en haver-se de disparar (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

Madrid; per tant, aquest es va retirar a València, on va concedir a la ciutat de Tarragona el privilegi de poder entrar en Corts³⁰. A mitjans de 1707 va tornar a Barcelona.

El 1707, després de la victòria d'Almansa el 25 d'abril, van aconseguir desfer l'exèrcit aliat i reconquerir València, Saragossa i Lleida. A finals de juny es van abolir els furs d'Aragó i de València. Amb aquesta victòria filipista, peninsularment, l'Arxiduc restava només amb el suport dels catalans. El 10 de juliol de 1708 els filipistes van aconseguir ocupar Tortosa i la tardor del 1709 algunes viles del Camp de Tarragona properes a la ciutat de Tarragona, com Reus o Valls, van ser atacades. Aquest fet va ocasionar que la ciutat es preocupés (J. Fàbregas, 2011, 220 - 221).

Al novembre de 1709 els anglesos van arribar al port de Tarragona comandats pel general Stanhope. Portaven recursos com diners, gra i dotze regiments. Aquest general van reforçar la ciutat a través de la "Falsa Braga"³¹ i alguns baluards exteriors a més d'establir una plaça d'armes a mig quilòmetre de la població en el camí de Barcelona, per defensar qualsevol desembarcament a les platges de l'Arrabassada i del Miracle, entre d'altres (E. Morera, 1959, 46). Cal pensar que Lluís XIV, cansat de les despeses militars i buscant la pau, havia retirat les seves tropes; per tant, al 1710 els aliats van poder recuperar algunes posicions com Saragossa o Madrid. Tanmateix, el monarca francès va tornar a enviar les tropes a la Península i van recuperar la capital de la Monarquia Hispànica, a més de vèncer, un cop més, els aliats a les batalles de Brihuega i Villaviciosa. Al 1711 només quedaven en mans de l'Arxiduc els territoris d'Igualada, Barcelona i Tarragona, fet que va incrementar la importància estratègica de Tarragona, on durant els últims mesos, el moviment de tropes havia estat constant.

El 14 de febrer de l'any 1711, va morir el delfí de França, pare de Felip V, i tres dies després, l'emperador Josep; com a successor va ser elegit l'arxiduc Carles. Això va ser transcendental en el decurs de la guerra, ja que a principis del l'any 1712 van començar els Tractats d'Utrecht entre França i Anglaterra (on ja hi governaven els *Tories*) per l'establiment de la pau. Quan l'Arxiduc va abandonar el Principat, els regiments dels aliats van patir un abandonament per part del nou emperador austríac. Un exemple d'aquesta deixadesa van ser les tropes que hi havia a Tarragona, ja que el seu estat era nefast: sense vestuari, amb armes inutilitzables, les tropes no rebien ajuda dels

³⁰ Cort general: a la corona catalanoaragonesa, assemblea extraordinària convocada el rei amb participació dels diferents braços o estaments de la població de cada estat per perdre acords i legislar (Font: Gran enciclopèdia catalana (GEC). 2022. Enciclopèdia. Barcelona).

³¹ Falsabruga: en les fortificació antiga, antemur baix o segon recinte d'una plaça d'armes, destinat a defensar la muralla principal (J. Borrell, 1863, 341).

estaments de govern per mantenir-los. Davant aquesta situació, el govern de la ciutat s'havia d'encarregar de la seva cura, però, l'estat de la població tampoc era favorable, per tant, es va haver d'habilitar el Seminari Tridentí com a quarter (J. Fàbregas, 2011, 221).

4.5 Els fets de 1713, les tropes filipistes arriben a Tarragona

A principis de maig del 1713 la ciutat de Tarragona es preparava per l'atac de l'enemic filipista, fins i tot n'estaven al corrent de què *“el pñt Principat quant ara se trobara reduhit en la Capital y esta Plassa sent frontera y antemoral³², y sobre estar en tota quietut la vigilia de Nadal rebent las Pasquas ab molta alegria a la nit paritipa lo Sr. Comendant de la Plassa a la Ciutat que sera molt factible que lo endema fos lo Enemich dins lo Camp de Tarr^{na} circumstancia que declara quan esta exposada qualsevol artinguda de Enemichs³³”*.

En relació amb els tractats d'Utrecht, el 22 de juny de 1713 es va firmar a l'Hospitalet de Llobregat, un acord secret entre el comte de Königsegg (com a representant Starhemberg, que era el cap de l'exèrcit de l'Arxiduc Carles al Principat) i el marquès de Ceva Grimaldi (com a representar de l'exèrcit comandat pel duc de Pòpuli, cap de l'exèrcit de Felip V). Pel que fa a Tarragona, aquest acord va ser cabdal ja que entre els participants es va acordar que el 15 de juliol haurien d'escollir entre entregar Barcelona o Tarragona. En un principi els representants de Felip van voler aconseguir la capital del Principat, tanmateix, en cas de *“alguna dificultad sobre la entrega de Barcelona (aunque no se supone) se entregará a Tarragona”*, a més, es va pactar que les tropes sota les ordres del Duc de Pòpuli, havien d'esperar al dia assenyalat en aquest pacte (veure annex, imatge 11 i 12). Finalment, s'entregaria Tarragona a les forces borbòniques debilitant així la resistència dels habitants del Principat (J. Fàbregas, 2011, 222).

Al Principat es va celebrar una Junta General de Braços entre el 30 de juny i el 10 de juliol, on un dels participants va ser el doctor Joseph Baget, síndic de la ciutat de Tarragona. Principalment, els comuns van debatre tres grans preocupacions: sent la primera que els cortesans signessin una pau general en la qual poguessin no ser respectats els drets històrics del Principat; en segon lloc, era que si continuaven la

³² Antemural: fortaleza, roca o muntanya que serveix de protecció o defensa (Font: Real Academia Española (RAE). 2022. Diccionario de la Lengua Española. Madrid).

³³ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.13

guerra, havien de buscar alguna manera de finançar els exèrcits del Principat i, en darrer terme, la defensa de la legalitat vigent que es desintegrava amb la indisciplina de la soldadesca i el desordre. La divuitena no va aconseguir unanimitat en allò més important, que era la manera de com havien de finançar la resistència (Serra, E. (Coord.), 2008, 18).

El dia 9 de juliol, els Cònsols de Tarragona es van assabentar que les tropes del que anomenen “s^r felip quint” havien demanat la obediència a la vila de Cambrils. Els jurats d’aquella vila, a més, els van fer saber el que s’havia estipulat en l’acord de l’Hospitalet: això era que “*lo die 15 del corrent es lo aplassat per la entrega desta Plaça, o, la de Bar^{na}*”. Es va alertar que segons les notícies que corrien, la Junta de Braços militar i reial de Barcelona hauria decidit resistir i defensar-se, per tant doncs “*per consequent se seguiria lo ser esta Plaça la primera de entregarse*”. Així, es va crear una Junta i aquests van començar a debatre sobre que s’hauria de fer quan les tropes arribessin, així com també perquè “*se observe la quietut y consuelo dels naturals y habitants desta Ciutat*”³⁴.

A partir de l’11 de juliol, a Felip se’l va començar a anomenar “*Felip quint ñre Reÿ y Señor (que deu g^{de})*”, fet que demostra que la plaça ja s’havia rendit al Borbó. Les tropes filipistes eren comandades pel Marquès de Leda, i per tant es va acordar que quan arribessin, “*se suplicarà se digne donarnos Cartas de recomendacio per lo Ex^m Señor Duch de Popili*”³⁵.

La ciutat va passar al “*serveÿ de Sa Mag^t des del dia 14 de juliol en que entraren las gloriosas armas del Reÿ ñtr S^r (que deu g^{de})*”³⁶ (veure annex, imatge 13). Es rellevant que una de les preocupacions de la ciutat fos que no hi hagués prou vi per les guarnicions, ja que les tavernes estaven tancades, malgrat les crides perquè obrissin, per tant, la Junta va acceptar “*que desde luego se permitia la entrada de vi foraster en la pñt Ciutat pagant la Imposisio o entrada 1 ll [lliura] 10 s [sous] per Carrega*”³⁷. El mateix dia 14, els diputats del General van proclamar que “*ells no combatien tan sols per tenir un rei o l’altre sinó també per la conservació de les llibertats, privilegis y prerogativas*

³⁴ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.21 – 21 bis.

³⁵ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.22.

³⁶ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.31.

³⁷ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.23.

dels Catalans, que nostres antecessors a costa de sa sanch gloriosament alcansaren, y nosaltres devem axí mateix mantenir" (J. Nolla, 2013, 14).

Per tal de defensar la ciutat de Tarragona, el 10 de juliol es va enviar des de Barcelona un petit exèrcit comandat per Rafael Nebot, que es componia de 500 genets (100 catalans i 400 aragonesos), 750 fusellers (400 voluntaris a peu aragonesos i 350 miquelets catalans i 400 aragonesos), 750 fusellers (400 voluntaris a peu aragonesos i 350 miquelets catalans). Tanmateix, el dia 11, quan van arribar a la ciutat no se'ls va deixar entrar degut a que tenien l'orde del mariscal Starhemberg de lliurar la ciutat a les tropes borbòniques. En la Batalla de Torredembarra, que es va lliurar a camp obert el 16 de juliol entre Altafulla i Torredembarra, l'exèrcit de Nebot va ser derrotat amb 80 morts i 400 presoners, que van ser condemnats, junt amb altres que ja hi havia dins la ciutat, a l'aplicació del delme de força i condemnats a galeres de per vida (J. Nolla, 2013, 15 - 20).

Per tant, a partir d'aquí, la ciutat de Tarragona va passar a col·laborar amb el Duc de Pòpuli en tot allò que se li fos requerit dins de les seves possibilitats. A partir del setembre, el que més demanaven les tropes era sobretot llenya, vi, 280 quintars de palla "*pera subvenir als cavalls*"³⁸ i sobretot màrfegues³⁹ que en demanen 1200, la qual la ciutat "*farà lo major esfors en fer fabricar y entregar fins a las 1200 marfegas, y que demà se tinga Consell pera resoldres en quina forma y de a hont se han de pagar*"⁴⁰. Per contra, i segons les ordenances dels ministres de Felip V, es va rebre notícia de què un vaixell carregat de sal estaria aturat al port on aquest producte es va posar en venda a la ciutat⁴¹.

Coincidint amb la l'inici de la Guerra de Successió, també es va iniciar la Gran Guerra del Nord (1700 – 1721) degut a què Suècia tenia com objectiu ampliar les seves possessions en detriment dels estats més propers. Aquesta acabaria finalment amb les paus d'Estocolm-Nystad, on l'Imperi suec va quedar repartit i el Bàltic va quedar en una situació equilibrada, ja que van emergir dos poderosos estats: Prússia i Rússia (L.A. Ribot, 2015, 484 - 485). Degut en part a aquesta guerra, entre el 1709 i el 1714 hi va haver una epidèmia de pesta que va arrasar el sud-est d'Europa (F. Veiga, 2006, 604).

³⁸ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.34.

³⁹ Màrfega: Tela farcida de palla per a servir de matalàs (Font: Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁴⁰ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.32 – 32 bis.

⁴¹ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.53.

La ciutat es va assabentar d'aquesta epidèmia a partir d'un bitllet⁴² del Marquès de Lede, en el qual se'ls enviava una còpia del Marquès de Mejorada, pel qual els va avisar de què *“las noticias que lo contagi ques pateix en Alemania no solament persisteix, sino que declarat ya peste per lo molt que creix la mortaldat se ha extes per la Ungria, Bohemia, Moravia y Baviera fins ala de isla de Corfu Señoria de la República de Venecia, y que lo perill de las cercanias en Italia ha obligat a bandir⁴³ algunes de las Provincias Infectadas”*. A conseqüència d'això, es va prohibir que al port de Tarragona hi poguessin desembarcar vaixells provinents de les províncies nombrades i només hi deixarien entrar les embarcacions que disposessin de Carta de Sanitat⁴⁴. Per tant, la Junta va establir la Guardia del Morbo⁴⁵ que se situaven en el port de la ciutat *“per lo molt que importa a la salut de tots”*. Amb el càrrec de guarda va ser anomenat Pau Basora, al qual se li donarien deu sous per dia, havent-se d'estar en el port i seguint les ordres del Marquès de Lede; tanmateix, si aquest no ho acceptava *“perque no y hage falta vaja cada dia un Ciutedà per torn comensant per lo mes anrich de aqui a tant que se hage trobat ciutedà que vulla estar fixo y acceptar esta Incumbencia”⁴⁶*.

D'altra banda, algunes tropes, al seu pas per la ciutat, es van quedar a casa d'alguns vilatans tarragonins, que van haver d'acceptar el *“Carrech de allotjament”*. Aquestes no van comportar-se *“com estava estipulat”*, per tant, els vilatans es van queixar al Marquès de Lede *“a cerca los excessos y mals tractes que alguns oficials dela guarnicio tenen y han tingut ab los naturals quels tenen hohspedats en sas casas fentse donar mes del que està disposat en las ordenansas de sa Mag^b”*. Aquests accessos varen ser escrits doncs en un cap de paper⁴⁷. Alguns productes que es podien trobar

⁴² Bitllet: Paper escrit relativament petit (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁴³ Bandir: Citar públicament algú com a culpable real o presumpte, comminar-lo a comparèixer davant el jutge per respondre a l'acusació (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁴⁴ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.42 bis - 43.

⁴⁵ Morbo o Morbe: Malaltia infecciosa, i especialment contagiosa o epidèmica; Guarda del morbo: oficial encarregat de vigilar per impedir l'entrada i propagació de malalties infeccioses (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁴⁶ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.51 – 51 bis.

⁴⁷ Cap de Paper: bocí de paper (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

per la ciutat eren l'oli, la llenya, el carbó, especíes, sal, vinagre i candeles de sèu^{48,49} així com hi havia “adroguers”, és a dir, venedors de drogues⁵⁰ o comestibles com també peix fresc de la ciutat⁵¹.

Finalment, es va rebre una orde de José Patiño, firmada l'11 de desembre, en la qual degut a les dificultats en el del Setge de Barcelona, va ordenar que per *“del bien de todo el Principado de Cataluña ayuden los Pueblos à la manutencion de el Exercito, se ha resultado, que las Ciudades, Villas y Lugares de él, contribuyan en dinero cada mes una porcion proporcionada à la posibilidad, y al gasto de tan grave urgencia”*. Així, a la ciutat de Tarragona li va tocar pagar, ja en el mateix mes de desembre, i cada mes fins el febrer de l'any següent, la quantitat de tres mil reals de vuit. A més, es va advertir que *“sino fuere puntual la paga de dicha cantidad, serà preciso valerle de los medios proporcionados, y eficaces contra los que fueren renitentes en la execusion de esta Orden”*⁵² (veure annex, imatge 14 i 15).

Després de més d'un any de setge i de múltiples bombardejos, l'atac final de Barcelona va ser programat per la nit del 10 al 11 de setembre de 1714. L'atac es va efectuar per les set bretxes obertes de la muralla i el setge borbònic va resultar imparable; les negociacions de capitulació van començar el dia 12 (J. M. Torras, 1999, 378 – 179). El dia 20 de setembre, Tarragona va donar la enhorabona al Duc de Berwick per haver aconseguit *“tant feliz sucees”*, a més, també se li va demanar que afavorís aquesta ciutat per haver-lo ajudat i *“prenent per motiu lo molt que se ha aplicat y aplica en tot lo que es estat y es del servey de sa Mag^{ts}”*⁵³.

⁴⁸ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.54

⁴⁹ Candela: Cilindre o prisma de cera, de sèu, d'esperma de balena o d'altra matèria grassa, amb un ble que li passa per enmig de dalt a baix, i que serveix per encendre i fer claror; Sèu: Greix fos dels animals remugants, que serveix per a fer-ne candeles i sabons i per a lubricar peces de màquina (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁵⁰ Droga: Qualsevol substància usada com a ingredient en química, farmàcia, tintoreria i altres preparacions (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁵¹ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.55

⁵² Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.67 – 67 bis

⁵³ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.124 bis - 125

5. LES CONSEQÜÈNCIES DE LA GUERRA AL PRINCIPAT I A LA CIUTAT TARRAGONA (1713 – 1719)

Les negociacions internacionals van ser les que van posar fi a la Guerra de Successió a través dels acords conjunts signats entre gener de 1713 i febrer de 1715, els quals van incloure la Pau d'Utrecht (11 abril – 13 juliol de 1713), els Tractats de Rastatt (7 de març de 1714) i el de Baden (7 de setembre de 1714). Tanmateix, no va ser fins el Tractat de Viena (30 d'abril de 1725) en què es va signar la pau entre l'emperador Carles VI i Felip V (J. Albareda, 2013, 78 – 79). Entorn a aquestes negociacions de pau, el 27 de març de 1713 es va signar a Madrid entre la Monarquia Hispànica i la Britànica el *Tratado preliminar de paz y amistad entre las coronas de España e Inglaterra*. Pel que fa a l'anomenat "Cas dels Catalans" el monarca hispànic en l'article 15 d'aquest prometia a la reina britànica, Anna Estuard (1707 – 1714) que "*concedera un perdon y admistia general à los cathalanes, con el goze de sus vidas, haziendas, y lo honorifico que han tenido antes de la Rebelion, pero sin embargo (...) a fin que se les conservase tambien sus fueros, no ha podido su S.M. Catho^{ca} condecender à esta peticion, por la considercion de que los referidos fueros son demasiaso perjudiciales à su soberania, à su Real servicio, y à la misma quietud de los demas Reynos de S.M. Catho^{ca}*" (veure annex, imatge 16 - 17).

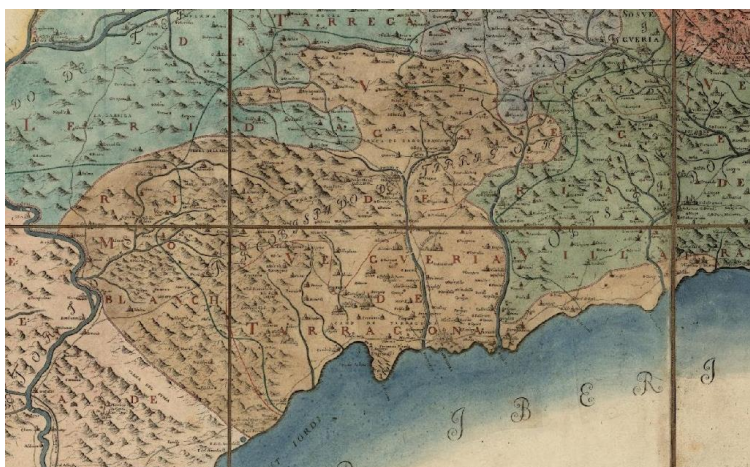
Finalment, es pot veure en la còpia que es conserva del Tractat entre la Monarquia Hispànica i Anglesa, que va ser signat ja a Utrecht el 13 de juliol de 1713, com Felip segueix amb el discurs de concedir l'amnistia i conservar els Privilegis i béns del Principat incorporant que "*en adelante pueden poseer y gozar los Avitadores de las dos Castillas, que de todos los Pueblos de españa, son los Amados del Rey Cath^{co}*" (veure annex, imatge 18 - 19). Aquest discurs doncs, va significar que es suprimien les llibertats dels catalans (J. Albareda, 2013, 96).

Tal com s'havia començat a fer al 1707 amb els Regnes de València i Aragó, al 1716 va promulgar, la "*Nueva Planta de la Real Audiencia del Principado de Cataluña establecida por su magestad, con Decreto de diez y seis de enero de mil setecientos y diez y seis*", és a dir, els coneguts com Decrets de Nova Planta del Principat de Catalunya. En el cas del Principat es van abolir els privilegis i es va prohibir el sistema insaculatori, degut a que segons Francesc Ametller, els conflictes en si dels municipis i la seva poca docilitat davant les ordres de la monarquia tenien el seu origen en el poder de l'autoelecció que gaudien els comuns. És per això, que aquest va proposar que els regidors de les localitats que havien de ser caps de corregiment fossin anomenats amb el beneplàcit del rei, prèviament consultats els candidats a l'Audiència. Per a la resta de

poblacions, els candidats també haurien de ser acceptats per l'Audiència. El Consell de Castella va acceptar aquesta proposta de reforma radical d'Ametller en detriment de la proposta més laxa de Patiño que només volia aplicar aquest sistema de tria de govern a Barcelona i mantenir intacte el règim municipal de les altres poblacions del Principat. Finalment, l'Audiència aconseguiria desvincular l'activitat gremial dels municipis i les competències de les diferents activitats corporatives van passar a les seves mans (J.M. Torras, 1983, 143 – 148).

A nivell institucional també es van decretar una sèrie de nous d'òrgans de govern i administració, general i locals, molt semblants. Es va crear la figura del Capità General per substituir el virrei, com a representant reial al Principat i va passar a ser la màxima autoritat. Aquest presidia la Reial Audiència, que va assumir les funcions governatives abans descrites. La Intendència va substituir a la Batllia General de Catalunya i el Mestre Racional apropiant-se de totes les fonts d'ingressos de la Generalitat i del Consell de Cent i per últim, els ajuntaments, que seguien el model castellà de regidors i substituïen el procés d'insaculació pel nomenament reial (V. Ferro, 1987, 453).

Un altre dels canvis que va fer la monarquia borbònica va ser substituir les vegueries per corregiments, així doncs, els veguers van ser substituïts pels corregidors que estaven connectats amb els màxims centres de comandament (Capità General i Real Audiència) i, d'altra banda, aquest podia subjectar sense limitacions els òrgans de govern territorials inferiors (alçades majors i batlles), ja que aquest era el cap del corregiment i era el present dels ajuntaments. El territori es va dividir en 12 demarcacions unint algunes de les antigues vegueries i fixant la seva capital, aquesta proposta va ser incorporada íntegrament en el Decret de Nova Planta així com també les normes complementàries (J.M. Torras, 1983, 149 – 151) (veure annex, imatge 20).

Detall del Corregiment de Tarragona en la "Nueva descripción geographica del principado de Cataluña" de Josep Aparici datada de l'any 1769 (Font: ICGC, 2008).

Pel que fa a Tarragona, es pot veure en la clàusula 39 del Decret que “*El Veguerio de Tarragona, y el de Monblanch, un Corregimiento con dos Thenientes, el uno con el Corregidor en Tarragona, y el otro en Monblanch*” (veure annex, imatge 21), per tant, les vegueries de Tarragona i Montblanc es van unir per formar el Corregiment de Tarragona amb un corregidor i alcalde major a Tarragona i un altre alcalde major a Montblanc (J.M. Torras, 1983, 152).

En les actes municipals de Tarragona, les pàgines corresponents al 1716 van acompanyades d'un segell a l'inici de cada pàgina on s'explica que aquest seller és per ordre del senyor superintendent i que valen “*veinte maravedis*” en tot el Principat. L'organització municipal de Tarragona, en un inici no va variar massa l'organització municipal del nou Ajuntament de Tarragona, sinó que el que hi va haver és un canvi de personal (J. Mercader, 2001, 35 – 36). No va ser fins al 1719 que l'Ajuntament es va configurar en 8 regidors i un conjunt d'oficis i càrrecs subalterns, alguns que ja existien en la vila (A. Jordà, 2006, 87).

Un fet destacable és que Felip V va canviar també els prelats a les diòcesis catalanes per tal de col·locar un episcopat dòcil a la seva voluntat cesarista. Alguns d'aquestes prelats com l'arquebisbe de Tarragona, Isidor Bertran i Horteu, van ser destituïts i desterrats; aquests, però, tot i expulsats, no van ser substituïts dels seus càrrecs fins la mort. Tanmateix, Felip V va aconseguir una castellanització de l'episcopat català amb l'aprovació total de Roma (J. Bonet, 1984, 46 – 48).

El 15 d'agost de 1713, el marquès de Lede va anunciar a les autoritats municipals de Tarragona que per ordre del Duc de Pòpuli “*que li deia saber los reparos tenia la Ciutat per no fer la entrada al señor Archebisbe*”⁵⁴. Aquest —junt als vicaris generals de l'Arquebisbat— va ser desterrat oficialment per ordre del 15 de desembre de 1713 i va ser exiliat a Mallorca. Finalment va acabar a Gènova on va morir al 1719 sent nomenat com a nou arquebisbe a Miquel Joan de Taverner (A. Jordà, 1988, 124 – 125).

6. CAPÍTOL DE SOCIALITZACIÓ: REPRESENTACIÓ DE LA SUBMISSIÓ DE TARRAGONA A LES ORDRES AUSTRIACISTES

Per tal de representar la importància que va tenir la Plaça de Tarragona en la Guerra de Successió, i per complementar altres actes que es celebren anualment referents a

⁵⁴ Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.25.

aquest succés com la celebració de la Batalla de Torredembarra en la mateixa vila de Torredembarra, es podria dur a terme en la ciutat de Tarragona una representació de com la vila va decidir passar al bàndol austriacista, és a dir, una representació de l'apartat 3.3 d'aquest treball.

La teatralització i interpretació d'aquest moment es podria dur a terme en el que en l'actualitat és l'anomenada Via de l'Imperi Romà, que aniria des del Portal del Roser fins la Rambla Vella. Perquè aquest lloc? Doncs perquè el Portal del Roser ja existia al segle XVIII però era anomenat Portal del Predicadors, i l'altre extrem de la via, l'encreuament entre la Via de l'Imperi Romà i la Rambla Vella, s'hi trobaria el Portal de Sant Francesc amb la seva Església (encara activa) i la seva plaça, que es menciona en les actes municipals d'aquest període (veure annex, imatge 22).

Localització de la Via de l'Imperi Romà en l'actualitat (Font: Alphabet, 2022).

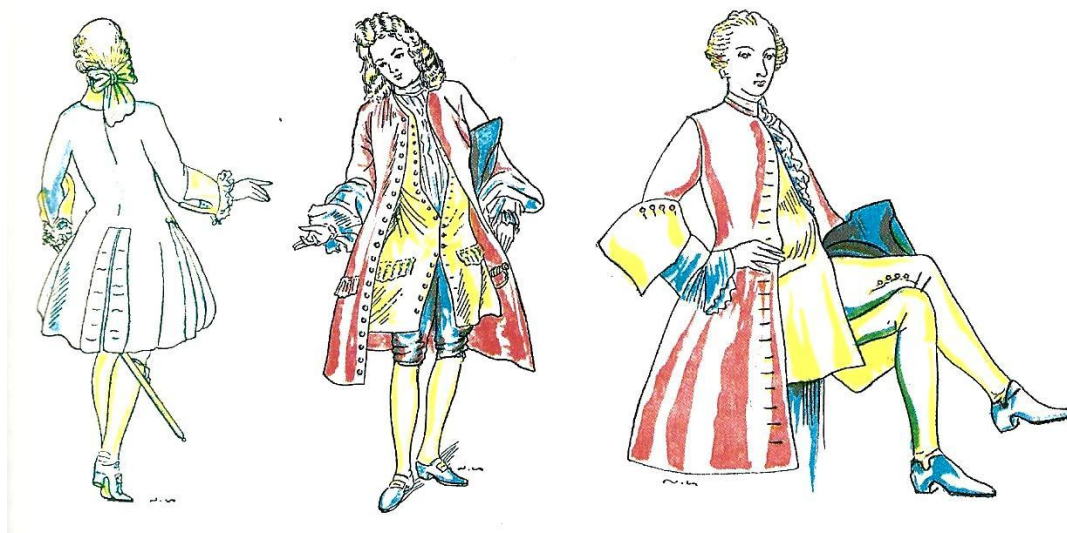
Com a personatge principal es pot representar a Josep Boneu, governador de Tarragona d'aquells temps, que narraria, a través de les seves ordenances i cartes que va rebent, els successos que van passant en el Camp de Tarragona i en la ciutat, per tant doncs, el guió estaria elaborat a partir de les actes municipals.

Primerament, seguint els successos que narren les actes, Josep ordenaria el setge de Riudoms per debilitar als germans Nebot, seguidament la temença de ser atacats per les tropes austriacistes degut a les notícies provinents de Barcelona i per tant doncs, la preocupació pels aliments bàsics com el pa o la falta de subministrament d'aigua. Després es podrien reunir uns quants ciutadans vestits de l'època que representaria la crida que es fa per defensar la ciutat a la Plaça de Sant Francesc, en aquest grup, a més, també hi hauria joves de 14 anys en endavant per reflectir la obligatorietat que tenien els nois a partir d'aquesta edat d'anar a llevant si se'ls cridava.

Seguidament, es poden instal·lar uns altaveus per la Rambla Vella d'on sonarien les canonades dels vaixells, per finalment, aparèixer l'exèrcit austriacista comandat per

Joan Nebot, fent veure que venen des del mar, tal com relaten les actes. En darrer terme, es representaria la rendició i capitulació de la ciutat a favor dels austriacistes.

Pel que fa a la vestimenta, des de l'arribada del Borbó al tron, es va estendre arreu de l'estat la moda de la cort de França tant pels homes com per les dones. Els homes del Principat ja contenien elements que, tot i algunes variants, van perdurar fins quasi el segle XX, aquestes eren, una peça superior anomenada casaca⁵⁵, a sota la jupa⁵⁶ i damunt una camisa i unes calces⁵⁷ fins al genoll amb mitges i sabates amb un cert taló. Les perruques van anar deixapareixen lentament i van ser substituïdes per pentinats amb trena, ret o bossa de roba, al damunt s'hi posava una capa o cabriolé. És important, a més, destacar que la vestimenta masculina diferia d'un estament a un altre per la qualitat de la roba, els brodats, els colors i la quantitat d'or i plata (J. Santacana & N. Llonch, 2019, 131), per tant, aquesta podria ser la indumentària que podria portar el governador de Tarragona.

Representació de la indumentària d'un home del segle XVIII amb els elements següents: una peça superior, la casaca, una altra peça sota, la jupa damunt d'una camisa i unes calces fins al genoll amb mitges i sabates de taló (Font: J. Santacana & N. Llonch, 2019, 131).

⁵⁵ Casaca: Peça de vestit, a manera de jac llarguer ajustat al cos i amb volada de falda a la part posterior (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁵⁶ Jupa: Peça de vestit d'home, que es portava en els segles XVIII i XIX i que cobria des del coll fins a la cintura o un poc més avall, amb faldons (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁵⁷ Calça: Peça de vestit que cobria el peu i la cama, ajustant-se al contorn d'aquesta (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

Pel que fa a homes de rang inferior la indumentària s'adaptava al perfil anatòmic de l'home a excepció dels calçons⁵⁸ o saragüells que els camals eren cada cop més bufats. La indumentària es formava doncs, pels calçons, el gipó (també anomenat cos o cuera que era el faldó que s'allargà en la modalitat masculina) i la gorguera (que era el coll postís confeccionat amb una peça de tela que es posava al coll i els punys que es substituïria pel coll caigut o valona estès sobre les espatlles i ornamentat amb puntes). Així doncs, el poble masculí podria ser representat amb aquesta indumentària.

Representació homes amb "gipó" i calçons o saragüellos a joc (Font: C. Borau, 1992, 24).

Pel que respecta a l'exèrcit austriacista, el capità Nebot podria anar amb el vestit de munició de l'exèrcit de l'Arxiduc, és a dir, amb fons blanc i divisa blava. Aquesta indumentària es compon d'una corbata, una casaca, una jupa, unes calces i unes polaines⁵⁹. Aquest aniria armat amb una carrabina⁶⁰ i una sabre recte i aniria muntat a cavall guiant les tropes (F. X. Hernández & F. Riart, 2007, 185).

Representació comandant d'un regiment de tropes austriacistes (Font: F. X. Hernández & F. Riart, 2007, 185).

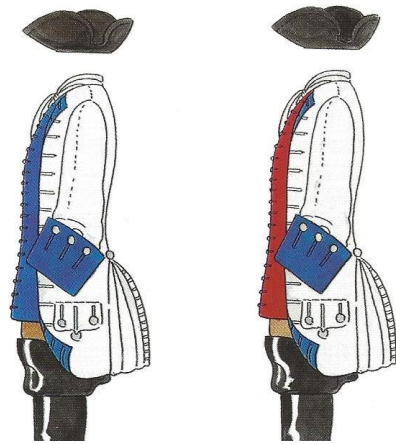
⁵⁸ Calcó: Peça de vestit que cobreix separatament les cames, ajustant-se a llur contorn, i que en la part superior es subjecta a la cintura (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁵⁹ Polaina: Gira o franja que adornava l'extrem d'una mànega (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁶⁰ Carrabina: Arma de foc que té les mateixes peces que el fusell, però té el canó més curt (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

Finalment, l'uniforme d'un soldat ras estaria format per una casaca blanca, una gira⁶¹ de color blau, una jupa blava o vermella, unes calces de pell girada, unes mitges, una corbata blanca i un botó o galó⁶² d'argent. Aquests podrien anar armats amb un fusell, una espasa i una baioneta⁶³ (F. X. Hernández & F. Riart, 2007, 184).

Representació soldats d'un regiment de tropes austriacistes (Font: F. X. Hernández & F. Riart, 2007, 184).

7. CONCLUSIONS

La Guerra de Successió Espanyola denota la importància que tenia la Monarquia Hispànica, si més no a Europa, degut a que dues de les dinasties més poderoses del segle XVIII, és a dir, la dinastia dels Habsburg i la dels Borbons pugnen per accedir a tron hispànic. En aquesta guerra, a més, es reflexa la importància que ja tenia la història en aquells temps perquè un dels motius pels quals els Habsburg reclamen el tron és perquè portaven regnant en la Monarquia Hispànica des de Carles V del Sacre Imperi Romanogermànic i I de Castella (1516 – 1556) i per tant doncs, tenien més dret a regnar que els seus enemics francesos.

En aquest segle, és normal que la noblesa castellana i una part de la noblesa de la Corona d'Aragó donés suport a Felip V en la guerra degut a què els monarques podien obsequiar i concedir títols a aquests per donar-los suport o fer-los favors i per tant, s'havien de guanyar el favoritisme del monarca. Tanmateix, també és lògic pensar que els negociants, botiguers i fabricant donessin suport a l'Arxiduc Carles, ja que Felip els havia tallat les comunicacions amb els seus principals negociants; és a dir, amb Gran Bretanya i les Províncies Unides. Aquest fet provocava un estancament del comerç, que era la base fonamental dels seus recursos, i pensaven que Carles els permetria unes millors condicions.

⁶¹ Gira: Part de la cara de sota o de dins d'una cosa, que es posa de manifest en doblegar-la (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁶² Galó: eixit passamà, fort i estret, de fil vegetal o metàl·lic, que serveix principalment per a guarnir vestits (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

⁶³ Baioneta: Ganivet que s'aplica lateralment a l'extrem del canó d'un fusell o altra arma de foc per fer-la servir com a arma de punta (Font: Institut Francesc de Borja Moll & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. Diccionari...).

Actualment, a més, aquesta guerra encara té influència degut, per exemple, a la utilització d'alguns mots com "botiflers" que, encara que sigui un anacronisme, s'utilitza sobretot en política per atacar encara als partidaris o els sospitosos d'estar a favor de la dinastia dels Borbons encara present al Regne Espanyol.

A més, també és curiós com la gent de la Catalunya actual celebra l'11 de setembre (o la Batalla de Torredembarra) i es pregunta com és que se celebra una derrota; tanmateix, el motiu de la celebració no és aquest, sinó és la defensa de les llibertats i dels costums del Principat enfront del centralisme i l'absolutisme que s'esperava que incorporés el net de Lluís XIV i que finalment va incorporar sobretot amb la promulgació dels Decrets de Nova Planta.

La monarquia, tot i el seu poder, era conscient de que el poble és podia alçar contra ella i aconseguir desestabilitzar el regne, com ja va passar en altres fets anteriors del segle XVII, com les revoltes iniciades al 1640, per tant, amb la finalitat de sotmetre als ciutadans, van utilitzar diversos advertiments, així com també recorren a la història per recordar-los el seu sotmetiment a la monarquia com sempre s'havia fet.

Tanmateix, la societat del segle XVIII seguia sent una comunitat que creia en la monarquia i per tant, fets tant rellevants com la mort del monarca se celebraven per tot el Regne Hispànic i també denota la rellevància que encara tenia la religió ja que, tal com apareix en les actes, la mort del rei es va celebrar des del novembre fins al maig de l'any següent; així doncs, van ser set mesos de dol els quals s'havia de portar una indumentària determinada, així com la prohibició de mostrar alegria i celebrar qualsevol acte de celebració incloent fins i tot les noces. A més, Tarragona era una seu catedralícia de bastant rellevància en el Regne Hispànic.

En el context de la guerra, prenién molta rellevància els exèrcits que eren utilitzats pels monarques per defensar-se contra els dissidents. Es pot veure en el present treball, com la plaça de Tarragona va ser sotmesa a la voluntat reial a través de l'enviament de tropes armades per part de les dues monarquies per atemorir als vilatans; a més, els ciutadans també eren conscients de com es duien a terme els setges en les ciutats, i per tant, les seves preocupacions es basaven fonamentalment en el patiment pels recursos bàsics per sobreviure, com són el menjar i l'aigua. Refent als exèrcits, tenien més privilegis que els vilatans, ja que aquests els havien d'allotjat en les seves cases i per tant, es veien amb la superioritat de poder sobrepassar els límits dels vilatans que es queixaven sobretot pels excessos de menat que els soldats consumien.

Que hi hagués algun incident contra els governadors de la ciutat també crec que són fets rellevants, degut a que demostra el descontentament d'una part del poble a les

decisions governamentals que prenien els representants de la ciutat i que, de manera teòrica, representaven la decisió general de la ciutat. Tanmateix, aquesta era presa tan sols per uns pocs que ostentaven el govern i per tant, és normal que hi hagués dissidents.

Tal com es reflexa en les actes municipals, la correspondència era l'element fonamental per tal d'assabentar-se del que passava en el Regne i a les viles properes a la ciutat, per tant, la vila de Tarragona podia prendre consciència dels esdeveniments que van succeint i que eren molt influents en la presa de decisions dels governats, així doncs, veiem paral·lelismes als inicis de la guerra peninsular en el 1705 i en els finals de 1713, degut a que la ciutat, atenent a les notícies que van rebent del Principat, veuen impossible una resistència amb èxit, i per tant, en els dos casos es sotmeten a les voluntats dels dos monarques, així doncs, també són conscients que els monarques premiaven a les ciutats que els donaven suport, per tant, una vegada sotmesa, el que va fer la ciutat va ser donar ajudes a les diferents tropes i en tot el que se'ls requerís per tal de poder obtenir beneficis i que la vila no fos severament castigada .

A més, és rellevant que en les actes municipals vagi apareixent el vi, ja que al segle XVIII, les vinyes i el seu fruit van prendre molta importància sobretot en el Camp de Tarragona degut fonamentalment a la indústria que es va format entorn a l'aiguardent.

El port de Tarragona, tot i que no era dels més importants del Regne, denota que tenia certa rellevància comercial en el Mediterrani ja que després de que es decreti la pesta, sobretot en la zona sud-est d'Europa, reben ordres reials de que es prohibeixi ancorar vaixells provinents de les zones que es consideraven infectades.

Finament, Felip V va dur a terme una centralització del poder en la seva figura com a monarca absolut i va castellanitzar tots els regnes que conformaven la Monarquia Hispànica a través de diverses metodologies, com la reorganització administrativa en corregiments o el canvi de noms, com el Consolat, que passa a ser Ajuntament, etc. Es va posar fi doncs, a la Dinastia dels Habsburg hispànics per iniciar la dels Borbons hispànics.

8. FONTS DOCUMENTALS

ARXIU MUNICIPAL DE TARRAGONA I ARXIU HISTÒRIC DE TARRAGONA

- Fons: AHT331-20, T2-859, Acords del Ple de Tarragona, 1695-1701
- Fons: AHT331-20, T2-860, Acords del Ple de Tarragona, 1701-1704
- Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707
- Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715

PORTAL DE ARCHIVOS ESPAÑOLES (PARES)

- Tratado preliminar de paz y amistad entre las coronas de España e Inglaterra. Fons: ESTADO, 3367, Exp.38, Consejo de Estado, 27-03-1713.
- Copia de la ratificación del Tratado entre España e Inglaterra ajustado en Utrecht el 13 de Julio y el 9 de diciembre de 1713, dada en Madrid el 24 de febrero de 1716. Fons: ESTADO, 2867, Exp.13, Consejo de Estado, 07-06-1713 – 24-01-1716.

9. BIBLIOGRAFIA

- Albareda, J. 1993. *Els catalans i Felip V de la conspiració a la revolta (1700 – 1705)*. Barcelona: Edicions Vicens Vives.
- Albareda, J. 2007. *La Guerra de Successió a Catalunya (1705 – 1715)*. a Belenguer, E. 2007. *Història de la Corona d'Aragó. Vol II: L'Època Moderna (1479 – 1715), Ferran I i els Àustria*. Barcelona: Edicions 62.
- Albareda, J. 2010. *La Guerra de Sucesión en España (1700 – 1714)*. Barcelona: Editorial Crítica.
- Albareda, J. 2013. «*Hi ha ocasions en les quals cal saber perdre*» *Claus de la negociació d'Utrecht*. Barcelona: *Revista d'Història Moderna*, núm. 33, pp. 77 - 101.
- Alcoberro, A. 2013. *La Junta General de Braços*. a DDAA. 2013. *La Guerra de Successió dia a dia. 1707 – 1713: La traïció aliada*. Barcelona: Sàpiens Publicacions.
- Bonet, J. 1984. *L'Església Catalana, de la Il·lustració a la Renaixença*. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Borrell, J. 1863. *Diccionario Militar*. Madrid: Imprenta de D. Luis Palacios.

- Borau, C. 1992. *Cinc-cents anys d'indumentària a Catalunya*. Barcelona: Editorial Labor.
- Bossi, P & Nadal, F. 2017. *Ambrosio Borsano: un exponente de la escuela de ingeniería militar de Milán al servicio de la Monarquía Hispánica (1633 – 1661)*. Madrid: *Revista Hispania*, 77 (257).
- Burgueño, J. 2003. *Història de la divisió comarcal*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor.
- Buyreu, J. 2013. *El Tractat d'Utrecht*. a DDAA. 2013. *La Guerra de Successió dia a dia. 1707 – 1713: La traïció aliada*. Barcelona: Sàpiens Publicacions.
- DDAA. 1969. *Diccionari Biogràfic (Vol II: M-P)*. Barcelona: Albertí, Editor.
- DDAA. 1982. *Testamento de Carlos II*. Edición facsímil. Madrid: Editora Nacional.
- DDAA. 2009. *Carlos II: Del hechizo a su patología génito-urinaria*. Madrid: *Archivos Españoles de Urología* 62 (3).
- De Castellví, F. 1997. *Narraciones Históricas Volumen I*. Madrid: Fundación Francisco Elías de Tejada.
- Fàbregas, J. 2011. *Tarragona entre dues guerres. De la Guerra de Successió a la Guerra del Francès*. a Rovira, S-J & Fàbregas, J. 2011. *Història de Tarragona Vol. III: L'Edat Moderna a Tarragona una època de contrastos*. Lleida: Pagès Editors.
- Feliu de la Peña, N. 1999. *Anales de Cataluña. Tomo Tercero*. Barcelona: Editorial Base.
- Ferro, V. 1987. *El Dret Públic Català. Les Institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*. Vic: Eumo Editorial.
- Francisco, J. M. de. 2012. *La Sucesión de Carlos II y la Archiduquesa María Antonia de Austria (1669 – 1692): una reina de España en potencia*. Madrid: Hidalguía (354).
- Hernández, F. X. 2003. *Història militar de Catalunya. Vol III: La defensa de la Terra*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor.
- Hernández, F. X. & Riart, F. 2007. *Els Exèrcits de Catalunya (1713 - 1714). Uniformes, equipaments i organització*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor.
- Hurtado, V. 2020. *Atlas Manual d'Història de Catalunya*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor.

- Jordà, A. 1988. *Poder i comerç a la Ciutat de Tarragona. S. XVIII*. Tarragona: Excma. Diputació de Tarragona.
- Jordà, A. 2006. *Història de la ciutat de Tarragona*. Valls: Cossetània Ediciones.
- Martí, M. A. 2006. *Cronologia Guerra de Successió, 1705 – 1714*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Martí, M. A. & Espino, A. 2013. *Catalunya abans de la Guerra de Successió. Ambrosi Borsano i la creació d'una nova frontera militar, 1659 – 1700*. Barcelona: Editorial Afers.
- Mercader, J. 2001. *La transformació dels municipis catalans en temps de Felip V. (2ª ed.)*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor.
- Morera, E. 1959. *Tarragona Cristiana Tomo V*. Tarragona: Instituto de Estudios Tarraconenses "Ramón Berenguer IV".
- Nadal, J. 1983. *Conèixer la Història de Catalunya. Vol.3: Del segle XVI al XVIII*. Barcelona: Editorial Vicens Vives.
- Nolla, J. 2013. *16 de juliol de 1713. Marc històric de la batalla de Torredembarra*. Torredembarra: Centre d'Estudis Sinibald de Mas.
- Pérez, C. 2007. *De les darrerries del regnat de Carles II als Decrets de Nova Planta (1680 – 1716)*. a Belenguer, E. 2007. *Història de la Corona d'Aragó. Vol II: L'Època Moderna (1479 – 1715), Ferran I i els Àustria*. Barcelona: Edicions 62.
- Porta, A. 1984. *La victòria catalana de 1705*. L'Hospitalet de Llobregat: Editorial Pòrtic.
- Recasens, J. M. 1998. *El municipi i el govern municipal de la ciutat de Tarragona. Segles XVI i XVII*. Tarragona: Arola Editors.
- Ribot, L. A. 2015. *La Guerras Europeas en la Época de Lluís XIV (1661 – 1715)*. a Floristán, A (Coord.). 2015. *Historia Moderna Universal*. Barcelona: Editorial Ariel.
- Rovira, A. 1979. *Història de Catalunya (Vol. III)*. Bilbao: Editorial La Gran Enciclopèdia Vasca.
- Rovira, S-J. 1993. *Els veguers de Tarragona (segles XVI – XVII)*. Barcelona: Pedralbes: *Revista d'història moderna*, núm. 13 (1).
- Sales, N. 1984. *Senyors bandolers, miquelets i botiflers. Estudis sobre la Catalunya dels segles XVI al XVIII*. Barcelona: Editorial Empúries.

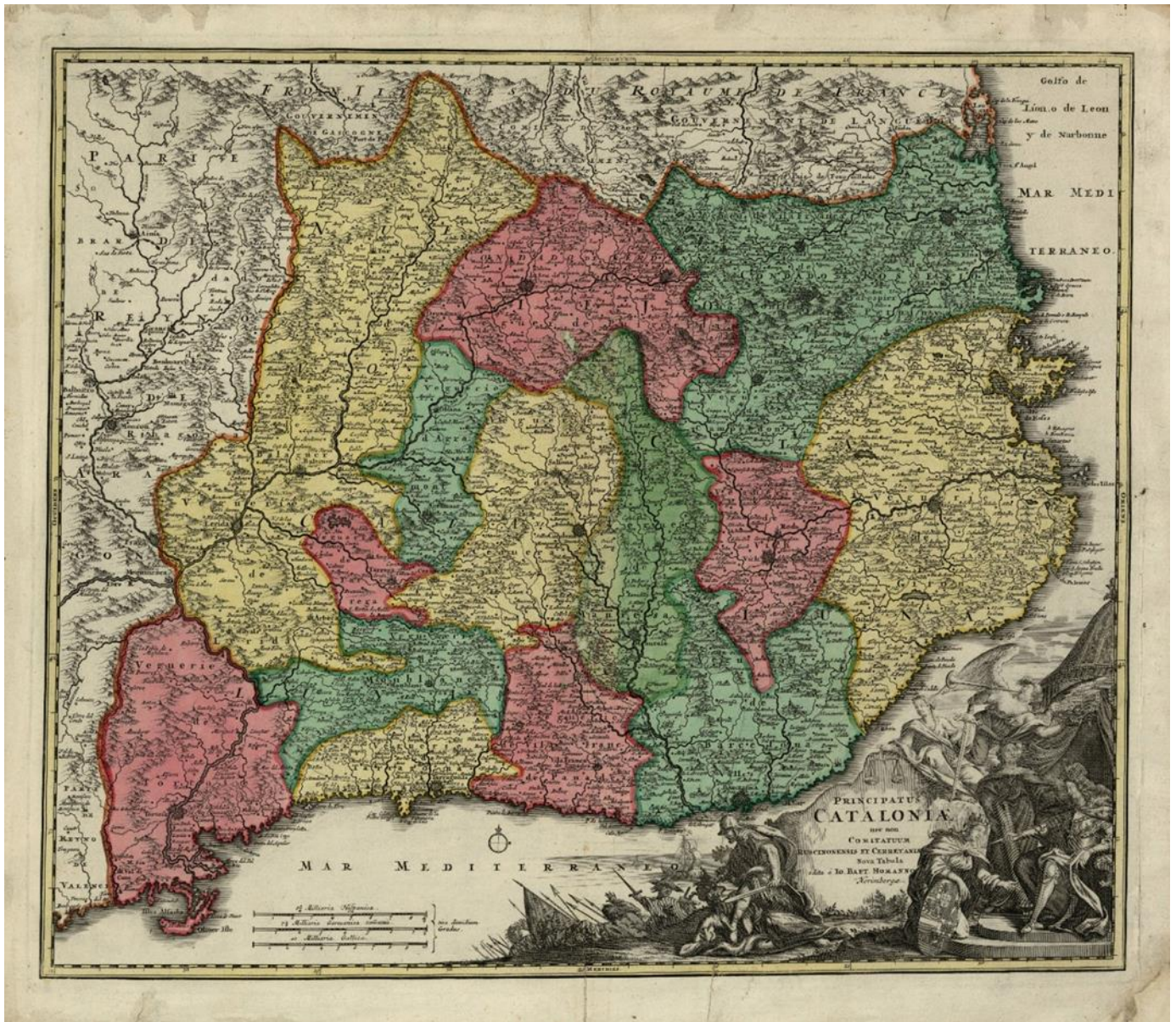
- Salrach, J. M. & Duran, E. 1982. *Dels Orígens a 1714 (Vol. II) (2ª ed.)*. a Balcells, A. 1981. *Història dels Països Catalans*. Barcelona: Edhasa.
- Santacana, J. & Llonch, N. 2019. *Història del gust. Menjar i vestir al llarg del temps*. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor.
- Sanz, C. 1997. *La Guerra de Sucesión Española*. Madrid: Ediciones Akal.
- Sanz, P. 2012. *Atlas Histórico de España en la Edad Moderna*. Madrid: Editorial Síntesis.
- Serra, E. (Coord.). 2008. *La Junta General de Braços de 1713. L'ambaixada Dalmases i altra documentació (1713 – 1714)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya & Parlament de Catalunya.
- Torras, J. M. 1983. *Els municipis catalans de l'Antic Règim, 1453 – 1808*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- Torras, J. M. 1999. *La Guerra de Successió i els Setges de Barcelona*. Valls: Rafael Dalmau, Editor.
- Torras, J. M. 2006. *Les etapes de l'ocupació borbònica a Catalunya (1706-1713). Un debat pendent sobre el conflicte successori a Catalunya: aixecaments populars, guerra peninsular i conjuntura internacional*. Barcelona: *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, núm. XVII.
- Veiga, F. 2006. *El turco. Diez siglos a las puertas de Europa*. Barcelona: Debate.

10. WEBGRAFIA

- Alphabet. 2022. *Google Maps*. California: <https://www.google.es/maps/?hl=es> [Consultat: 02/05/2022].
- Biblioteca Nacional de España (BNE). 2022. *Tarragona [Material cartogràfic]: planta de la ciudad y fortificaciones. Ambrosio Borsano*. Gobierno de España: Madrid: <http://bdh.bne.es/bnearch/CompleteSearch.do?numfields=1&field1=autor&showYearItems=&visor=&field1val=%22Borsano%2c+Ambrosio%22&advanced=true&field1Op=AND&exact=on&textH=&completeText=&text=&pageSize=1&pageSizeAbrv=30&pageNumber=14> [Consultat: 01/02/2022].

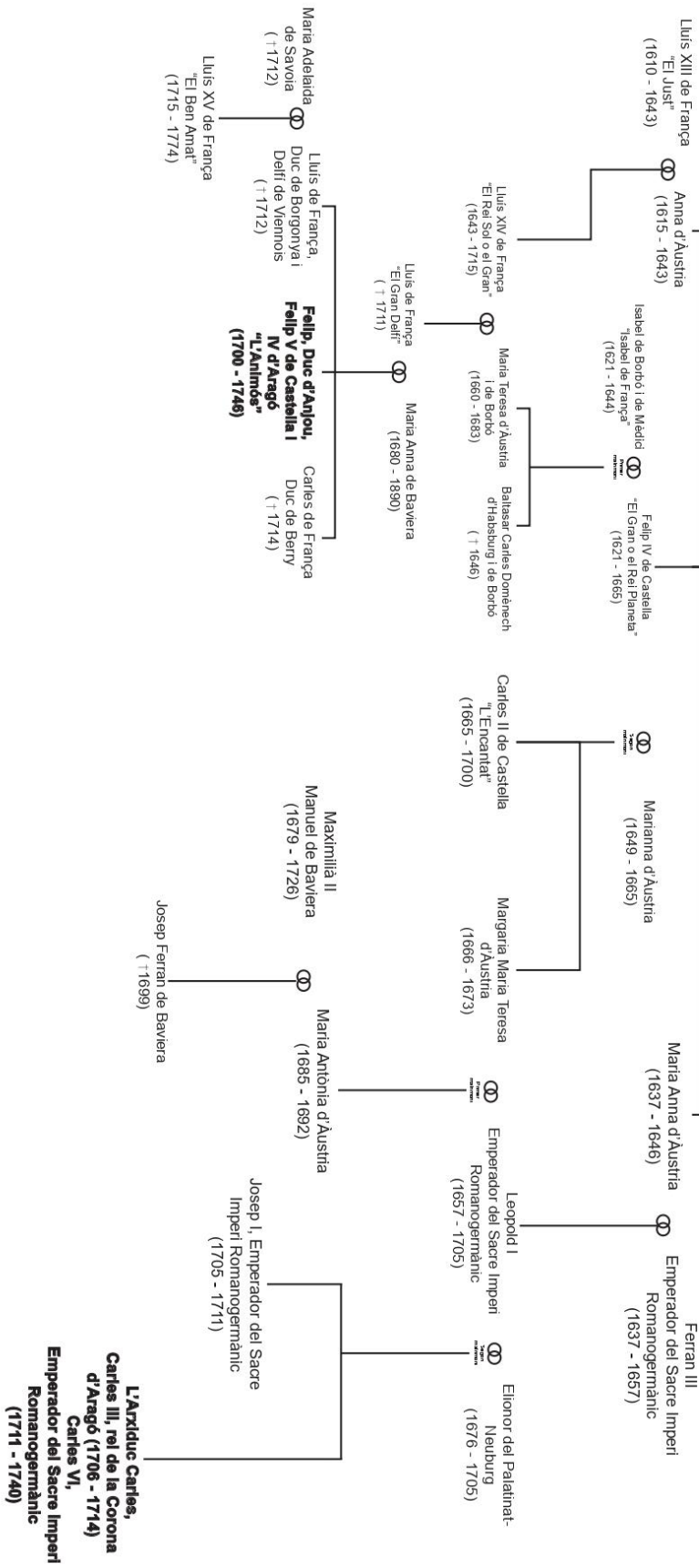
- Galisteo, C. & Casals, À. 2021. *El dia a dia d'un miquelet*. Barcelona: Sàpiens: https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-moderna/catalunya-1714/el-dia-a-dia-d-un-miquelet_14536_102.html [Consultat: 04/02/2022].
- Gran enciclopèdia catalana (GEC). 2022. *Enciclopèdia*. Barcelona: <https://www.enciclopedia.cat/> [Consultat: 06/05/2022].
- Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC). 2008. *Principatus Cataloniae nec non comitatum*. Generalitat de Catalunya: Barcelona: <https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/1883/rec/59> [Consultat: 01/02/2022].
- Institut d'Estudis Catalans. 2022. *Diccionari de la Llengua Catalana*. Barcelona: <https://dlc.iec.cat/> [Consultat: 07/04/2022].
- Institut Francesc de Borja Molla & Institut d'Estudis Catalans (IEC). 2022. *Diccionari català-valencià-balear*. Barcelona: <https://dcvb.iec.cat/> [Consultat: 02/03/2022].
- Mata, S. 2017. *Epitafis dels Arquebisbes de Tarragona. Mn. Jaume Bofarull i Cendra, Director del Museu Diocesà de Tarragona (1914 – 1932)*. Tarragona: https://www.academia.edu/35229665/Epitafis_dels_arquebisbes_de_Tarragona [Consultat: 03/04/2022].
- Portal Archivos Españoles (PARES). 2022. Madrid: <https://pares.culturaydeporte.gob.es/inicio.html> [Consultat: 04/04/2022].
- Real Academia Española (RAE). 2022. *Diccionario Biográfico electrónico*. Madrid: <https://dbe.rae.es/> [Consultat: 05/04/2022].
- Real Academia Española (RAE). 2022. *Diccionario de la Lengua Española*. Madrid: <https://www.rae.es/> [Consultat: 05/04/2022].
- Universitat Pompeu Fabra. 2022. *Memòria Digital de Catalunya*. Barcelona: <https://mdc1.csuc.cat/> [Consultat: 09/04/2022].

11. ANNEX

Imatge 1. Cartografia del Principat de Catalunya realitzada per Johann Baptist Homann datada de l'any 1690 (Font: ICGC, 2008).

Candidats a la Successió de Carles II

Imatge 2. Els candidats a la successió de Carles II. (Font: Elaboració pròpia).

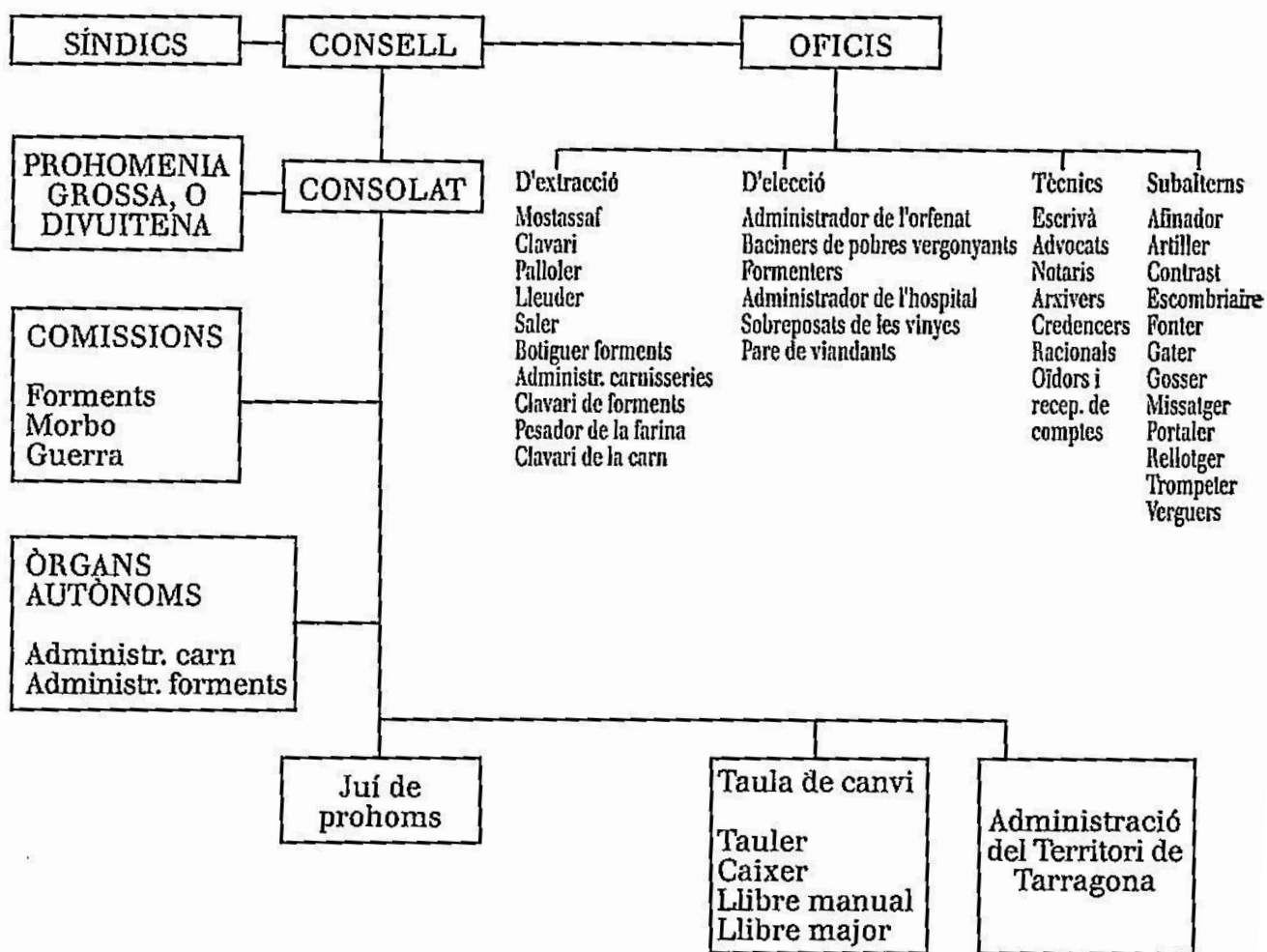
no dudando ella que siempre han
profesado, se alegrarán alo mas
fulto, corroborado con la suprema
autoridad con disposicion;
Y Reconociendo conforme à diversas Con-
sultas de Ministros de Estado, de
13. Juana, que la razon era que
se funda la Reconuia de las Señoras
Doña Anna, y Doña Maria The-
reia, Reynas de Francia, mi Es-
y Hermana, ala subiecion de es-
tos Reynos, fue evitar el per-
juicio comun a la Corona de
Juana; y Reconociendo, que

Imatge 3. Fragment de la clàusula núm. 13 del Testament de Carles II. (Font: DDAA, 1982, 42).

12

Quendo à cesar este moedo funda-
mental, subrice el derecho de la
Subcecion en el Pariente mas cercano,
justo, conforme alas Leyes de estos
Reynos, y que se verifica
este caso, en el Hijo segundo del
Delphin de Francia. Por tanto
arreglandome à dichas Leyes, declaro
ser mi Subcecion (en caso que Dios
me lleue sin dejar Hijos) el Du-
que de Anjou, Hijo segundo del
Delphin, y como atal le llamo
ala Subcecion de todos mis Reynos
y Dominios, sin excepcion de

Imatge 4. Fragment de la clàusula núm. 13 del Testament de Carles II. (Font: DDAA, 1982, 44).

Imatge 5. Organigrama de l'estructura del govern municipal de Tarragona (Font: J. M. Recasens, 1998, 162).

acostumbrada prada y auido su fin tan Charles y complac como
 su vida y nuestro dolor igualmente correspondiente a tan grande
 dia con la que con esto todos estos Reinos de jandonos por Governado
 res de su Monarchia durante la ausencia de que ha Interbrado
 por su sucesor en ella como lo entenderis el Principe Darmstadt
 Lugarteniente y Capitan General en este Principado de quien vos he
 pasado datos noticia para que lo sepas como es justo esperando
 de vuestra obligacion nos acompañareis en tan duto sentimiento
 y que hareis por vuestra parte la demostracion en luto y otras cosas
 que en semejantes casos se ha acostumbrado en la forma que
 vos preferira el dicho Principe de Darmstadt y que atenderis
 a que la última voluntad de su Magestad venga su debido cumpli-
 miento por ser lo que mas conviene a la Union y de otra Mayor bon
 en que nudi sermos agrada de complacencia. Dado en Madrid a
 diez de Noviembre de mil setecientos. Yo la Reyna

Cardenal D^{no} Emanuel Arias

D^{no} de Benavente

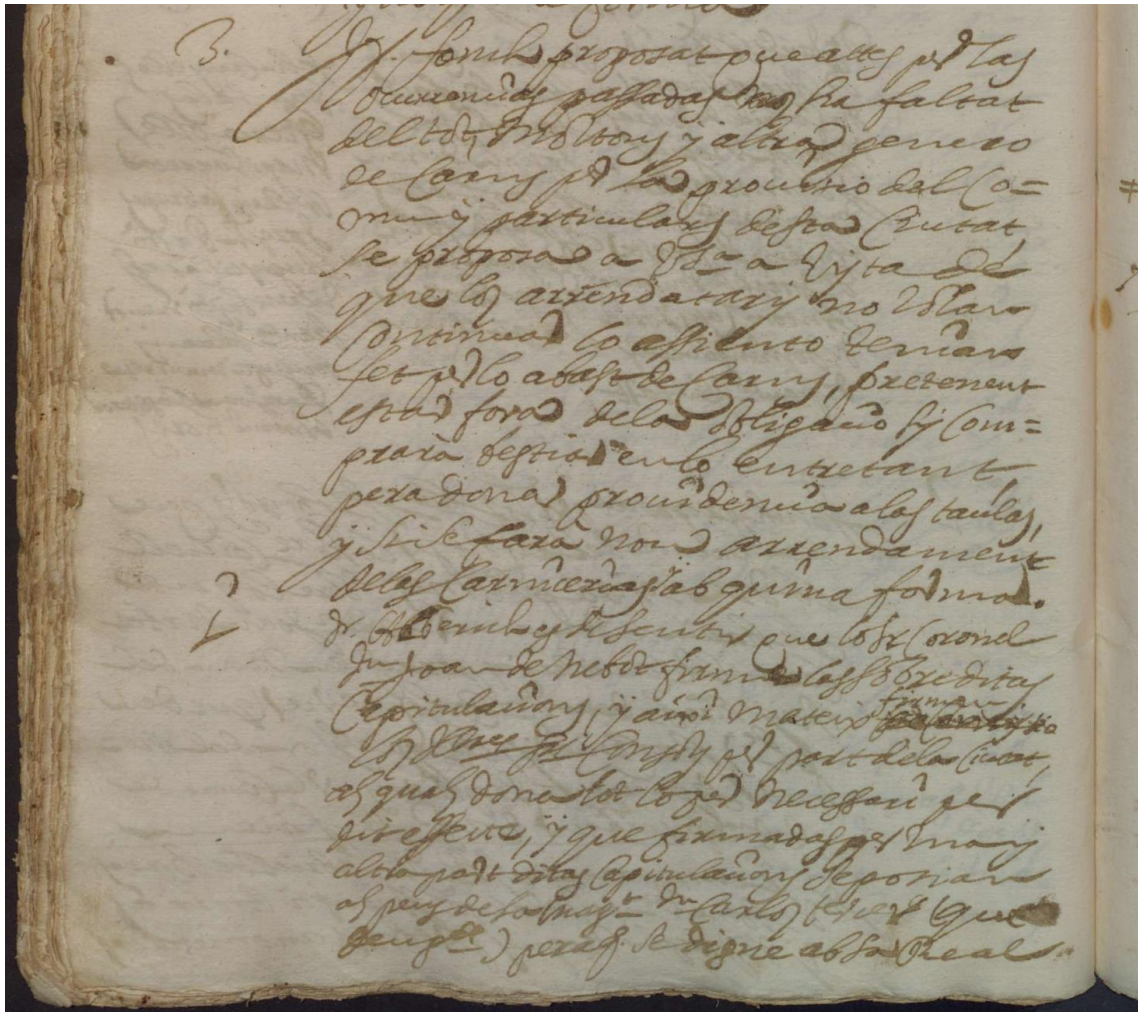
D^{no} Joseph Bull R^e
 D^{no} Marchis de Fomarit

D^{no} Marchis de Sillatras
 D^{no} Joan de la J... R^e

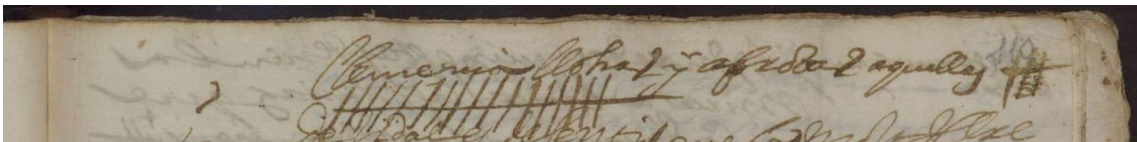
D^{no} Juan ^{III} Dalmas y Capanau Secret^o

Acorda de la qual carta desora mencionada de la obra de...
 y por dit Off^o Cornell forch de Liberat font cominis als dit^{os}
 Señors Condes y personas tocan servit endarha para que respingan
 atoy aquellas cartas sera nunciari expresant en ellas lo sentimiento

Imatge 7. Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-859, Acords del Ple de Tarragona, 1695-1701. pp. 170

Imatge 8. Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707. pp. 109 bis

Imatge 9. Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20-T2-861, Acords del Ple de Tarragona, 1704-1707. pp. 110

1
Acuerdo y convenion echa para la Execucion del Tra-
tado de Evacuacion de la Cataluña y Islas de Mallorca
y Ibiza, acordado en Utrecht el Dia Catore de Mayo
de este Año) entre los s.^{os} Conde de King'segg, y Marq.^{es}
de Ceva Germalor, Diputados para este efecto, por los s.^{os}
Alais. Conde de Starhemburg, y Duque de Posuli, Com-
mandantes en Jefe de las tropas de una y otra parte, con
yntervenion de los s.^{os} Thomas Swanton, y Antonio Peronete
Diputados por el s.^o Almirante Jennings =

Archivo General
de Simancas

E 8128-3

1.º La cesacion de Armas empezará
el Dia primero de Julio de
este presente Año, así por
Mar, como por Tierra =

2.º Quince Dias despues (es á decir)
el quince de Julio, se entregará
á Barcelona, y se retirará
á Tarragona la Potencia que
Evacúa, con el distrito competen-
te y correspondiente ala subdi-
vision de las Tropas que queda-
sen: Y en caso de yntervenion

Imatge 11. Conveni de l'Hospitalet, 22 de juny de 1713, pp. 1 (Font: Gran enciclopèdia catalana (GEC), 2022)

2

alguna dificultad sobre la entrega de Barcelona (aunque no se supone) se entregará a Zaragoza, y se retendrá a Barcelona con el distrito competente y correspondiente, ala subsistencia de las tropas que quedasen =

3.º Después de haverse evacuado una de las dos Plazas sea Barcelona, ó, Zaragoza se executará lo mismo con las demas segun expresa el Tratado =

4.º Se evacuará asimismo las Islas de Mallorca y Ibiza conforme refiere el Tratado =

5.º Por lo que mira ala Artilleria se executará como lo expresa el Tratado, nombrando Comisarios de una y otra parte para su execucion: pero! no obstante

Imatge 12. Conveni de l'Hospitalet, 22 de juny de 1713, pp. 2 (Font: Gran enciclopèdia catalana (GEC), 2022)

~~Die 17 de Juny de 1713~~

31

~~Comissió~~

die 2. de Juny 1713.

Crucada de la Il·lre Subomania dirigida a

A Il·lre	{	Melchior Gibera	} - Consul.
		Pasqual Bixarra	
		Josep Carrera	

Jacinto Marín	Franco Jochy	Gregori Otlet
J. Josep Noguer	Senari Casanova	Ignasi Serra
J. Joan Blanchart	Josep Duran	Miguel Sabat
J. M. de Forastel	Thomas Steix	Bueno Soler
J. Josep Basset	Pere Figuerola	Josep Sala
J. Bonet Floreny	Pere Joan Manresa	Joan Llerena
Antoni Casajou	Joan Vistaf	Josep Taxaball
	Joan Baija	Juan Baford
	Jaques Ripell	Salvador March
		Josep Pastor

font propiats p[er] la Il·lre s[er] Consul: que
 havent demanat lo Sargento Major
 de la Placa al Mestre de la s[er] Consul de rde
 del Cos s[er] Marquet de Pedra Comandant
 de la Placa Mil i 200 cerca Marfey
 p[er] la batalla de la guerra i haventse
 reportat esos pecis en la Il·lre Junta
 font restit aquelles en atencio dels
 ports Medij i impossibilitat de M[estre] i del
 Mestre ha pagat en Cras del Seney de Sa
 Maj[estad] el dia 14 de Juliol en que en
 traen las gloriosas armas del Rey V[icent] s[er]
 (que sempre) en esta Placa fins al dia 30
 de Mayo del Corant any: que se repre-
 sentaio del s[er] credit al dia 10 de s[er]

30 de Mayo, lo qual

Imatge 13. Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.31.

62

✠

DON JOSEPH PATIÑO,

CAVALLERO DEL ORDEN DE ALCANTARA,
del Consejo de su Magestad en el Real de las Ordenes, é In-
tendente de el Exército, y Principado de Cataluña, &c.

HAVIENDO llegado el tiempo, en que todos los años se alojan, y retiran à Quartel de invierno las Tropas de el Exército, que por las ocurrencias del Sitio de Barcelona no puede oy executarse: y siendo preciso, que en una tan grande importancia de

el Real Servicio, y del bien de todo el Principado de Cataluña ayuden los Pueblos à la manutencion de el Exército, se ha resuelto, que las Ciudades, Villas, y Lugares de él, contribuyan en dinero cada mes una porcion proporcionada à la posibilidad, y al gasto de tan grave urgencia, especialmente con la prevencion de que en adelante no tendràn obligacion de dar cantidad de dinero; viveres, ni cosa alguna, assi à los Oficiales, y Soldados que estuvieren de Guarnicion en las Ciudades, Villas, y demàs Lugares de Cataluña, como ni à los que transitarèn, sino es tan solo el cubierto, *strga*, cama, y media arroba de paja al dia por cada cavallo de los efectivos, debaxo de qualquier pretexto, ni aun de Equipages, y Bagages en los transitos. Mandando, como se manda à los Pueblos presenten relacion de todo lo que han gastado, y gastàren del dia de la fecha en adelante con su legitima prueba, para que examinada, y aprobada se les admita, como se les admitirà en cuenta de la cantidad que le tocàre à cada Lugar, segun el repartimiento que por aora, y hasta otra orden se haze; y assi *ala Ciudad de Tarragona*

le toca pagar en cada mes, empezando à primero del *Corriente de*
Diciembre *tre mill e de ochos* *de* *la* *mayor* *cantidad* *en* *cada* *uno*
de *los* *dos* *siguientes* *partes* *de* *el* *mes* *de* *febrero*
de *los* *dos*, con la obligacion de haver de llevar el dinero à la *Villa de Torre de Embarras*
en mano de *francisco* *Andrèu* *Perino* *de* *ella*
de quien deverà tomàr recivo, para evitàr los gastos, y molestias

Imatge 14. Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp.67

de recaudadores à los Pueblos : advirtiendo , que sino fuere puntual la paga de dicha cantidad , será preciso valerfe de los medios proporcionados , y eficaces contra los que fueren renitentes en la execucion de esta Orden ; Por lo que mandamos à los Vegueres, Bayles , Jurados , y demás Oficiales de las Ciudades, Villas, y Lugares de el Rey , y de qualquier Baron , que imbigilen en la obfervancia , y cumplimiento de lo referido , baxo las mismas penas, acudiendo mensualmente à hazer el entrego de dicha cantidad, sin replica, ni dilacion , por lo que importa al Servicio de su Mageftad. Dada en el Campo delante de Barcelona à *once* de *Diciembre* de mil setecientos y treze.

Joseph de...

Por Fran. de...
Joseph de...

Imatge 15. Arxiu Històric de Tarragona, Fons: AHT331-20, T2-863, Acords del Ple de Tarragona, 1713-1715. pp. 67 bis

estiguladas en los tratados de
Paz, por un artículo separado y
especifico. 15

S.M. Catho.^{ca} en consideracion
y à las instancias de S.M. Brit.^{ca}
concedera un perdon y amnistia
general à los Cathalanes, con el
goze de sus vidas, haciendas, y
lo honorifico que han tenido an-
tes de la Rebelion, pero sin embar-
go de las fuertes y reiteradas
instancias que milord Sexing-
ton ha hecho, afin que se les con-
servase tambien sus fueros, no
ha podido S.M. Catho.^{ca} condescender
à esta peticion, por la considera-
cion de que los referidos fueros
son demasiado perjudiciales à
su Soberania, à su Real servicio,
y à la misma quietud de los
demas Reynos de S.M. Catho.^{ca}, y
Milord Sexington ha declarado
que desá passar tambien este
articulo del presente tratado, por
no retardar ni poner de su parte

12
stigulees dans les traites de Paix,
par un article separé et spécifique.

15

S.M. Catho.^e accordera à la
consideration, et à l'instance de
S.M. Brit.^e, un pardon, et amnis-
tie general aux Cathalans, avec
la jouissance de leurs vies, biens,
et honneurs, qu'ils ont eu avant
la Rebellion; mais nonobstant
toutes les fortes et reiterées ins-
tances, que milord Sexington
à faites, pour leur conserver aussi
les fueros, S.M. Catho.^e n'a pû
en aucune maniere y consentir,
à cause que les dits fueros sont
trop prejudiciables à sa souverai-
neté, à son service, et au repos
mesme de ses autres Royaumes,
et milord Sexington à déclaré,
qu'il laisse passer aussi cet article
du present traité, pour ne pas
retarder, ni mettre de sa part

Imatge 16. Tratado preliminar de paz y amistad entre las coronas de España e Inglaterra (Font: PARES, Fons: ESTADO, 3367, Exp.38, Consejo de Estado, 27-03-1713, pp. 12).

obstaculo alguno à la conclusion de la Paz, sin embargo de que este punto es opuesto à las instrucciones y ordenes precisas de la Reyna Brit.^{ca} por lo qual no se devera desaprobare su proceder, ni resultarle descredito alguno, en caso que la Reyna su Ama, desaprobare este articulo.

16

Que en lo que mira à los otros Españoles, y los subditos de los demas Reynos y Estados de S.^{ca} M.^{ca} Catho.^{ca} que han seguido el partido de los enemigos, se tratarà en el congreso de la Paz.

1)

S.^{ca} M.^{ca} Catho.^{ca} en contemplacion à S.^{ca} M.^{ca} Brit.^{ca} y condescendiendo à sus eficazes instancias, consentira à la cesion del Reyno de Sicilia à favor de S.^{ca} A.^{ca} R. el Sr. Duque de Savoya, con la

ESTADO, 3367, Exp. 38

© Archivos Estatales, <http://pares.culturaydeporte.gob.es>

aucun obstacle à la conclusion de la Paz, quoy que le dit article soit opposé aux ordres précis, et aux instructions qu'il à de la Reyne sa maitresse, ainsi l'on ne pourra pas blâmer sa conduite, ni luy estre tenu à deshonneur, si la Reyne sa maitresse venoit à desaprouver cet article.

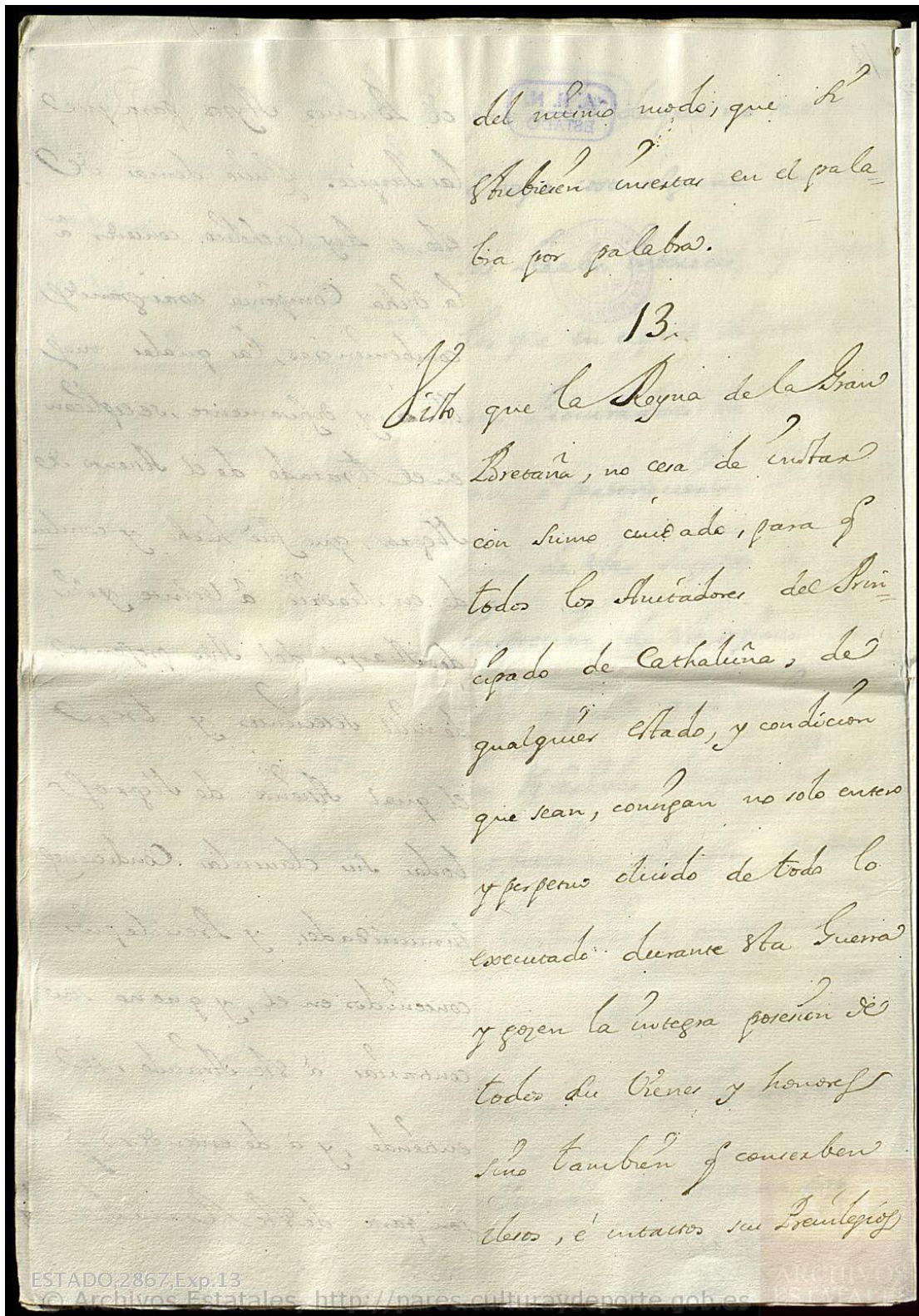
16

Que pour ce qui regarde les autres Espagnols, et les sujets des autres Royaumes et Etats de S.^{ca} M.^{ca} Catho.^{ca}, qui ont suivy le party des ennemis, il en sera traité au congres de la Paz.

1)

S.^{ca} M.^{ca} Catho.^{ca} consentira à la consideration, et aux fortes instances de S.^{ca} M.^{ca} Brit.^{ca}, à la cesion de la Sicille, en faveur de S.^{ca} A.^{ca} R. le Duc de Savoye, avec la condition expresse, que le dit

Imatge 17. Tratado preliminar de paz y amistad entre las coronas de España e Inglaterra (Font: PARES, Fons: ESTADO, 3367, Exp.38, Consejo de Estado, 27-03-1713, pp. 12 bis).

Imatge 18. Copia de la ratificació del tractado entre Espanya e Inglaterra ajustado en Utrecht el 13 de Julio y el 9 de diciembre de 1713, dada en Madrid el 24 de febrero de 1716 (Font: PARES, Fons: ESTADO, 2867, Exp.13, Consejo de Estado, 07-06-1713 – 24-01-1716, pp. 13 bis).

A. H. N.
-ESTADO

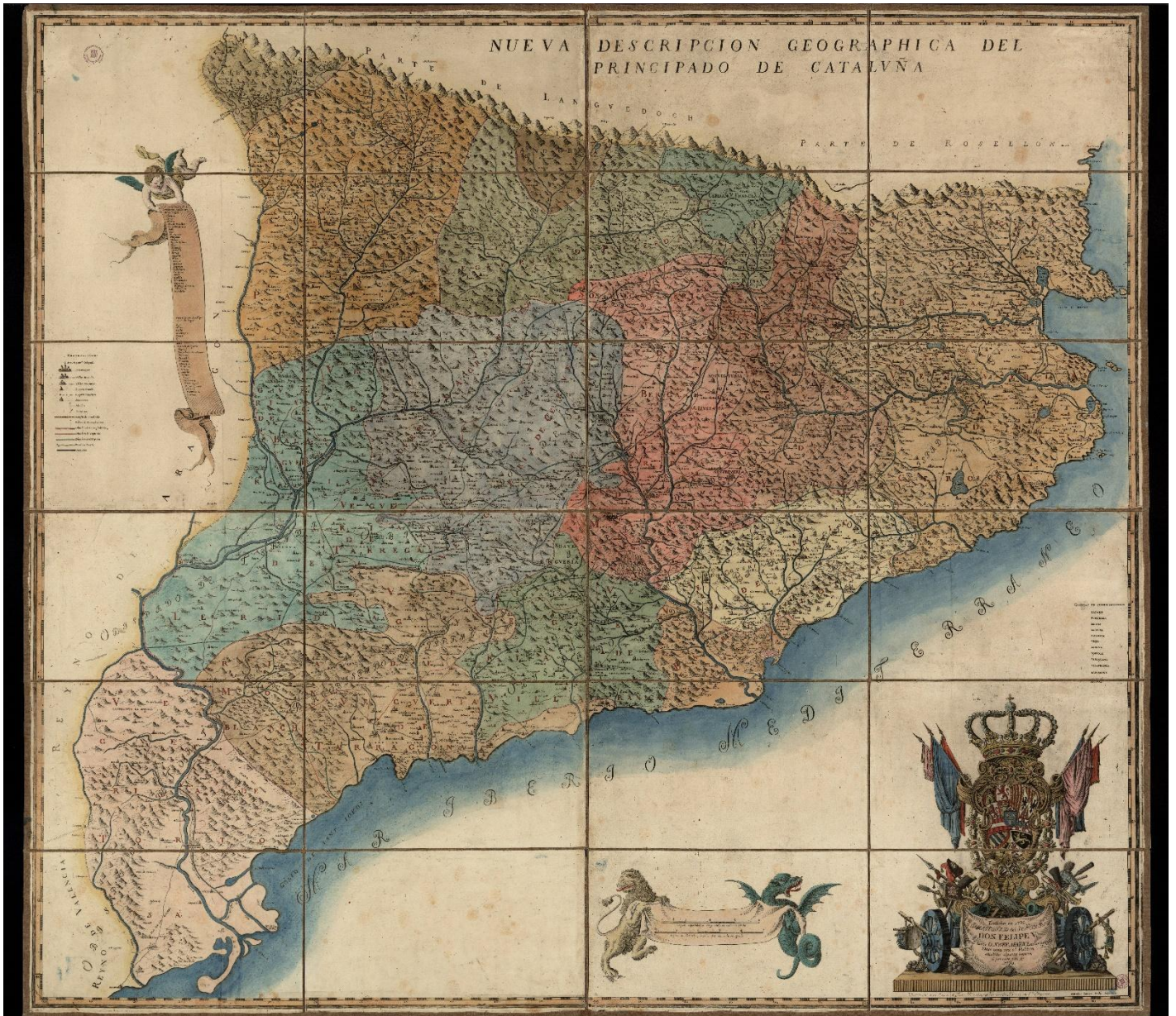
avoguos; El Rey Catholico
en atencion a sus Reales Decretos,
nra, concede y confirma, a
qualquiera arbitros de
Cathaluña, no solo la Amnistia
de cada unamente con la
plena, posesion de todos sus
Reyes y Enos, sino q tambien
les da y concede todos aque-
llos Privilegios que poseen, y
gozan, y en adelante pueden
gozar y gozar los Arcaones
de las dos Castillas, que de todos
los Pueblos de España, son
los Amados del Rey Cath^{co}

14.

Haviendo querido tambien
el Rey Catholico a Vuestros

ESTADO, 2867, Exp. 13
© Archivos Estatales

Imatge 19. Copia de la ratificación del tratado entre España e Inglaterra ajustado en Utrecht el 13 de Julio y el 9 de diciembre de 1713, dada en Madrid el 24 de febrero de 1716 (Font: PARES, Fons: ESTADO, 2867, Exp.13, Consejo de Estado, 07-06-1713 – 24-01-1716, pp. 14).

Imatge 20. "Nueva descripcion geographica del principado de Cataluña" de Josep Aparici datada de l'any 1769 (Font: ICGC, 2008).

ausentes, y si sobre el modo de substanciarlas, y execucion de las penas, tuviere algun reparo, la Sala me consultará.

29 Los Presos de la Audiencia, y los del Corregidor de Barcelona, han de estar con separacion, y se han de disponer distintas Carceles para unos, y otros; y me refervo la nominacion de Alcaydes de ellas, y se dispondrá, que en todas las Ciudades, Villas, y Lugares haya Carceles seguras, singularmente en las Cabezas de Partido.

30 Luego que estuviere formada la Audiencia, hará Aranzel de los derechos de Ministros, y Escrivanos, teniendo presente el antiguo de Cathaluña, y me lo consultará, y mientras no se publique el nuevo, se observará el antiguo.

31 Ha de haver en Cathaluña Corregidor en las Ciudades, y Villas siguientes.

32 Barcelona con el Distrito de su Veguerio, desde Mongat, hasta Castel de Fels, y los Lugares desde Lobregat, hasta Martorel, su Corregidor en Barcelona, con dos Thenientes Letrados.

33 Mataró que cogerá del Veguerio de Barcelona, desde Mongat, hasta que encuentre el Veguerio de Girona, y el Sotsvoguerio del Vallès, su Corregidor en Mataró, con un Theniente Letrado, y otro Theniente en Granollers, Cabeza del Vallès.

34 Girona su Veguerio, con el Sotsvoguerio de Besalú, Corregidor en Girona, con un Theniente, y otro que resida en Besalú, ò Figueras.

35 Los Veguerios de Vique, y de Campredón otro Corregimiento, su Corregidor en Vique con un Theniente, y otro que resida en Olòr, ò Campredón.

36 El Veguerio de Puigcerdà, con el Sotsvoguerio de Ribas, otro Corregimiento, su Corregidor residente en Puigcerdà, Pallàs, y Conca de Tremps, es un Sotsvoguerio dependiente de Lerida, pero la distancia, quebrado, y montuoso del terreno, pide que de este Sotsvoguerio se forme un Corregimiento, residiendo su Corregidor en Talarn.

37 Los Veguerios de Lerida, Balaguèr, y Tarraga, un Corregimiento con tres Thenientes, uno que con el Corregidor resida en Lerida, otro en Balaguèr, y otro en Tarraga.

38 Tortosa, Castellania de Amposta, y Ribera de Ebro otro Corregimiento, su Corregidor, y un Alcayde Mayor en Tortosa.

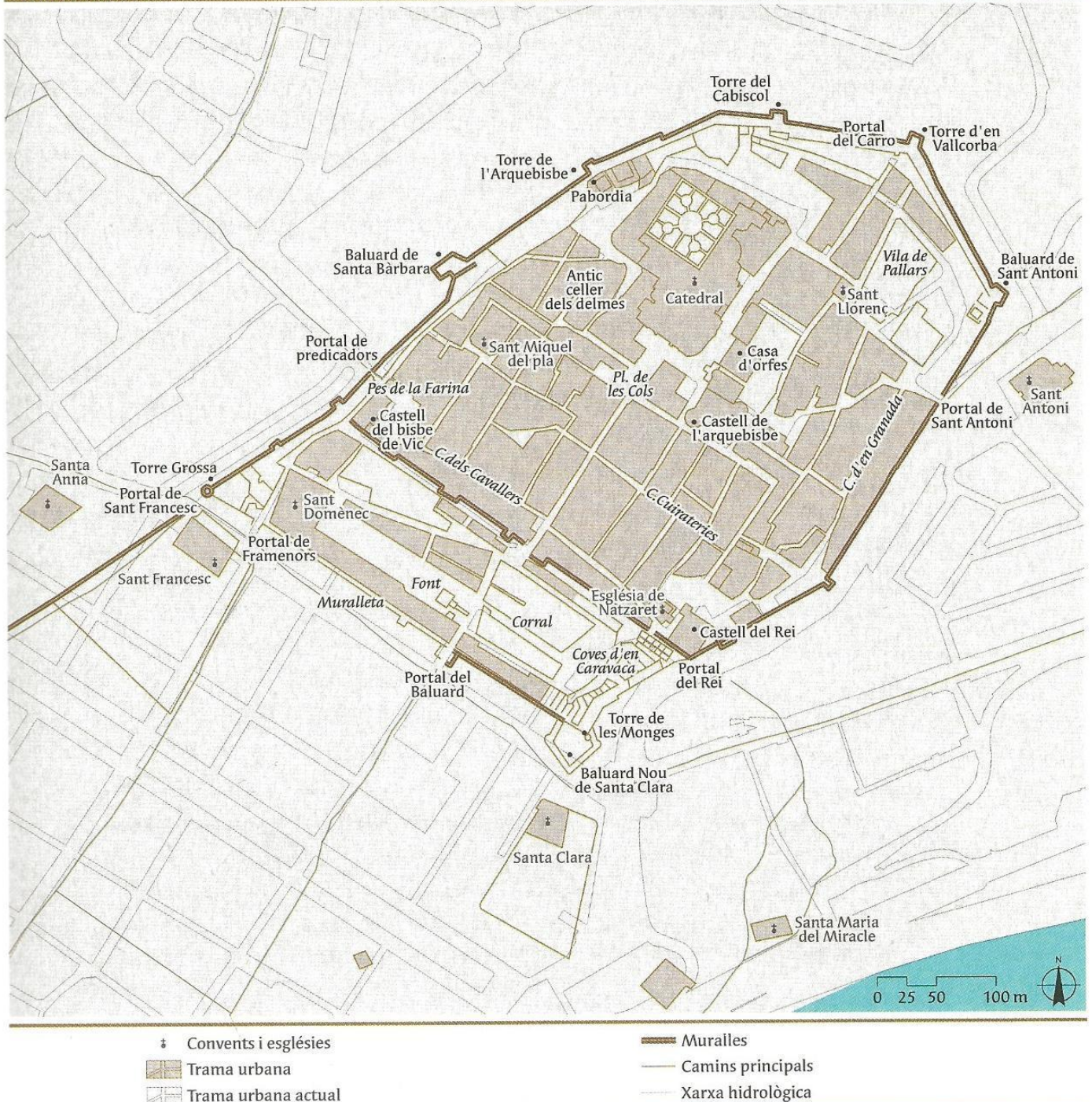
39 El Veguerio de Tarragona, y el de Monblanch, un Corregimiento con dos Thenientes, el uno con el Corregidor en Tarragona, y el otro en Monblanch.

40 Villafranca con su Veguerio nombrado del Panadès, y Sotsvoguerio de Igualada un Corregimiento, su Corregidor, y un Theniente en Villafranca, y otro Theniente en Igualada.

Cer-

Imatge 21. Pàgina 8 on apareix la clàusula número 39 referent al Corregiment de Tarragona en el Nueva planta de la Real Audiencia del Principado de Cathaluña : establecida por Su Magestad con decreto de diez y seis de enero de mil setecientos y diez y seis. (Font: Universitat Pompeu Fabra, 2022).

Nucli antic

Imatge 22. Representació del nucli antic de Tarragona on hi apareixen els edificis religiosos, fortificacions i portes d'accés en la ciutat del segle XVIII (Font: S-J. Rovira & J. Fàbregas, 2011, 203).